

instanța de recurs: 29.10.2018 – 26.02.2019,
instanța de apel: 05.04.2019 – 14.09.2022,
instanța de recurs: 25.11.2022 – 14.06.2023.

Asupra recursului menționat, Colegiul Penal,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința din 10 august 2017 a Judecătorei Ungheni, cauza fiind examinată conform prevederilor art. 364¹ Cod de procedură penală, pe baza probelor administrate la faza de urmărire penală, s-a hotărât:

Gorbatîh Lilian a fost condamnat în baza art. 42 alin. (2), (3), 244 alin. (2) lit. b) Cod penal la pedeapsa 7 luni 28 zile închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a exercita activități de antreprenoriat pe un termen de 2 ani, cu includerea perioadei deținerii în stare de arest de la 30.11.2016 până la 08.12.2016, perioada deținerii în stare arest la domiciliu de la 08.12.2016 până la 27.04.2017 și de la 04.05.2017 până la 02.08.2017, și fiind considerată pedeapsa stabilită ca ispășită s-a dispus eliberarea de la executarea acesteia.

Măsura preventivă în privința inculpatului *Gorbatîh Lilian* a fost menținută obligațiunea de a nu părăsi țara, până când sentința va deveni definitivă.

Bulbaș Anatolie a fost condamnat în baza art. 42 alin. (2), (5), 244 alin. (2) lit. b) Cod penal la pedeapsa cu amendă în mărime de 3350 unități convenționale, ceea ce constituie sumă de 167500 lei, cu privarea de dreptul de a exercita activități de antreprenoriat pe un termen de 2 ani.

Măsura preventivă în privința inculpatului *Bulbaș Anatolie* a fost menținută obligațiunea de a nu părăsi țara, până când sentința va deveni definitivă.

Bulbaș Daniel a fost condamnat în baza art. 42 alin. (2), (5), 244 alin. (2) lit. b) Cod penal la pedeapsa cu amendă în mărime de 3350 unități convenționale, ceea ce constituie sumă de 167500 lei.

Măsura preventivă în privința inculpatului *Bulbaș Daniel* a fost menținută obligațiunea de a nu părăsi țara, până când sentința va deveni definitivă.

Persoana juridică SRL „Cereale Comerț” SC a fost condamnată în baza art. 244 alin. (2) lit. b) Cod penal la pedeapsa cu amendă în mărime de 4000 unități convenționale, ceea ce constituie sumă de 200000 lei, cu privarea de dreptul de a exercita activitate în domeniul comerțului cu ridicata a cerealelor, semințelor, furajelor și tutunului neprelucrat.

Persoana juridică SRL „Cerealeun-Com” SC a fost condamnată în baza art. 244 alin. (2) lit. b) Cod penal la pedeapsa cu amendă în mărime de 4000 unități convenționale, ceea ce constituie sumă de 200000 lei, cu privarea de dreptul de a exercita activitate în domeniul comerțului cu ridicata a cerealelor, semințelor, furajelor și tutunului neprelucrat.

Acțiunile civile înaintate de către Serviciul Fiscal de Stat către SC „Cerealeun Com” SRL și SC „Cereale Comerț” SRL, au fost admise în principiu, lăsând ca asupra cuantumului pretențiilor să se pronunțe instanța în ordinea procedurii civile.

2. Pentru a pronunța sentința menționată, instanța de fond a constatat că, în perioada anului 2016, inculpatul Gorbatîh Lilian, dirijând acțiunile altor participanți la acțiunile criminale Bulbaș Anatolie și Bulbaș Daniel, fiind investiți în vederea exercitării funcțiilor administrative de dispoziție și organizatorico-economice în cadrul unei organizații comerciale, fiind responsabili conform art.7, 13 a Legii Contabilității nr. 113-XVI din 27.04.2007 de asigurarea controlului asupra operațiunilor economice efectuate și înregistrarea lor în documentele justificative, de organizarea și asigurarea ținerii contabilității, de întocmirea și prezentarea oportună, completă și corectă a documentelor primare, a registrelor contabile conform regulilor stabilite, de asigurarea întocmirii și prezentării rapoartelor financiare și dărilor de seamă fiscale, precum și responsabili de respectarea legislației fiscale, calcularea și achitarea impozitelor, taxelor și altor plăți obligatorii, au gestionat activitatea persoanelor juridice SC„Cerealeun Com” SRL și SC„Cereale Comerț” SRL, punând în aplicare o schemă frauduloasă manifestată prin includerea în documentele contabile, fiscale și/sau financiare a datelor vădit denaturate privind veniturile și cheltuielile, a unor cheltuieli care nu au la bază operațiuni reale și/ori care au la bază operațiuni ce nu au existat, și tănuirea unor obiecte impozabile, acțiuni ce au condus la neachitarea impozitelor față de bugetul de stat în proporții deosebit de mari.

Gorbatîh LiLian a gestionat activitatea întreprinderii SC„Cereale Comerț” SRL, c/f xxxx, unde a deținut calitatea de fondator unic și director, împreună cu Bulbaș Anatolie care avea funcția de director și Bulbaș Daniel care activa în calitate de contabil.

În conformitate cu rezultatele controlului fiscal efectuat la întreprinderea SC„Cereale Comerț” SRL, c/f xxxx, reflectate în actul de control emis de Inspectoratul fiscal Principal de Stat nr. 5- 679464 din 31 martie 2017, s-au constatat următoarele:

La capitolul corectitudinii calculării și plenitudinii transferării impozitului pe venit din salariu pentru perioadele fiscale martie 2016-februarie 2017 s-a stabilit diminuarea sumei impozitului pe venit reținut din salariu pentru perioada fiscală iunie 2016 cu 1348,02 lei (suma impozitului pe venit care urma să fie declarată constituie 1755,42 lei din plățile salariale în suma de 19200 lei, dar a declarat 407,40 lei).

La capitolul corectitudinii reținerii impozitului pe venit reținut la sursa de plată conform prevederilor art. 90/1 alin. (3/3) al Codului Fiscal (Persoanele specificate la art. 90 rețin un impozit în mărime de 2% din plățile efectuate în folosul persoanei fizice, cu excepția întreprinzătorilor individuali și a gospodăriilor țărănești (de fermier), pe veniturile obținute de către acestea aferente livrării producției din fitotehnie și horticultură în formă naturală, inclusiv a nucilor și a produselor derivate din nuci și a producției din zootehnie în formă naturală, în masă vie și sacrificată, cu excepția laptelui natural), s-au stabilit următoarele.

Impozitul pe venit reținut la sursa de plată pentru perioadele fiscale supuse verificării a fost calculat și achitat de către contribuabilul în sumă de 262 624,86 lei din plățile pentru producția din fitotehnie, efectuate în adresa persoanelor fizice în sumă de 13 131 243 lei.

Totodată, încalcând prevederile art. 8 alin. (2) lit. d), c), art. 90/1 alin. (3/5) din Codul fiscal, pentru perioada fiscală septembrie 2016 întreprinderea a reținut dar nu a

declarat și nu a transferat la buget, impozitul pe venit la sursa de plată în suma de 138 348 lei (din plățile efectuate în folosul persoanelor fizice pe veniturile obținute de către acestea aferente livrării producției agricole-floarea soarelui în suma de 6 917 400 lei - pentru septembrie 2016 valoarea producției agricole procurate de la persoane fizice și achitate constituie 15 702 330 lei, impozitul pe venit $15702330 \cdot 2\% = 314047$ lei, s-a declarat de către contribuabilul impozit pe venit 175699 lei, diferența 138348 lei).

Totodată, în rezultatul verificării impozitului pe venit din activitatea de întreprinzător s-a constatat nerespectarea obligațiilor prevăzute de art. 8 alin. 2) lit. d), e) și prevederilor art. 24 alin. (1) (Se permite deducerea cheltuielilor ordinare și necesare, achitate sau suportate de contribuabil pe parcursul perioadei fiscale, exclusiv în cadrul activității de întreprinzător.), (8) (Nu se permite deducerea pierderilor în urma vânzării sau schimbului proprietății, îndeplinirii lucrărilor și prestării serviciilor, efectuate, în mod direct sau mijlocit, între persoanele interdependente), (10) (Se permite deducerea cheltuielilor ordinare și necesare suportate de contribuabil pe parcursul perioadei fiscale, neconfirmate documentar, în mărime de 4 0,2% din venitul impozabil). (13) (Deducerea reziduurilor, deșeurilor și perisabilității naturale se permite în limitele aprobate anual de către conducătorii întreprinderilor), art. 26 alin. (2) (Proprietate pe care se calculează uzura este proprietatea materială reflectată în bilanțul contribuabilului în conformitate cu legislația și folosită în activitatea de întreprinzător, a cărei valoare scade prezumtiv ca urmare a uzurii fizice și morale și a cărei perioadă de exploatare este mai mare de un an, iar valoarea ei depășește suma de 6000 lei) al Codului fiscal aprobat prin Legea nr. 1163-XIII din 24.04.1997 și a Hotărârii Guvernului RM nr. 596 din 13.08.2012 „Privind Declarația persoanei juridice cu privire la impozitul pe venit”, la completarea Declarației cu privire la impozitul pe venit pentru anul 2016 prin diminuarea impozitului pe venit cu 321 397 lei în rezultatul următoarelor acțiuni:

- micșorării neîntemeiate a sumei venitului obținut pentru perioada de raportare cu 13600 lei aferent livrării în adresa SRL Scorpan Si Co c.f. xxxx în baza facturii fiscale seria FU nr.xxxx (nr.corect xxxx) din 26.12.2016 (blancheta a fost procurata la data de 09.06.2015);

- majorarea neîntemeiată a sumei cheltuielilor declarate de către contribuabilul cu 172815 lei (declarat 37615571 lei, conform progr. IC- xxxx lei);

- declararea și deducerea cheltuielilor aferente pierderilor de active materiale în suma de 1151 lei, care în cadrul controlului nu au fost confirmate documentar (casarea silitei și prunei prin operațiunea standard în progr. I C);

- deducerea cheltuielilor aferente combustibilului și serviciilor de reparație auto (inclusiv pieselor de schimb) destinația utilizării cărora în cadrul controlului fiscal nu a fost constatată, fiind stabilită ca utilizarea în alte scopuri decât cele de întreprinzător în suma totală de 1154888 lei (valoarea combustibilului trecut la cheltuieli-1024363 lei (motorina- 545160,12 lei și benzina- 479203,12 lei) și valoarea serviciilor de reparație auto, inclusiv a pieselor de schimb constituie 130525 lei (piese de schimb- 119304,68 lei și reparații auto- 11220 lei)). Concluzii privind neutilizarea activelor circulante în activitatea de întreprinzător se bazează pe verificarea blanchetelor de strictă evidență-foi de parcurs procurate de către contribuabil, care a constatat că atât foile de parcurs

pentru autoturisme, cât și pentru autocamioane nu au fost îndeplinite conform prevederilor Instrucțiunilor privind completare și prelucrare foilor de parcurs aprobate prin Ordinul Departamentului Analize Statistice și Sociologice al Republicii Moldova nr.108 din 17.12.1998;

-deducerea pierderilor în urma vânzării activelor efectuate între persoanele interdependente, și anume livrări de active biologice- ovine în adresa SRL Deodemos Info c/f xxxx (capitalul statutar aparține dlui Gorbatîh LiIian) conform facturilor fiscale seria AAA nr. 0746592 din 25.05.2016, seria AAA nr. 0746593 din 25.05.2016, seria AAA nr. 0746602 din 16.06.2016 în valoarea totală (fără TVA) de 229593,33 lei costul cărora conform datelor din evidența contabilă a întreprinderii constituie 704487,45 lei (229593,33-704487,45=-474894,12 lei);

-trecerea la cheltuieli a costului producției agricole-floarea soarelui în suma de 420000 lei livrate la data de 01.09.2016 în cantitate de 70000 kg, pentru care contribuabilul nu dispune de document ce confirmă procurarea mărfii. Astfel, cheltuieli privind costul mărfii livrate se constată ca cheltuieli neconfirmate documentar;

-înregistrarea cheltuielilor în baza facturilor fiscale, originalele blanchetelor cărora nu s-au constatat în cadrul controlului în suma totală de 328496,74 lei (art. 24 alin. 10 Codul fiscal) constatate în rezultatul controlului ca cheltuieli neconfirmate documentar ((Seria OM nr. 2198746 din 28.09.2016, FA nr. 5175911 din 30.09.2016, FA nr. 5175940 din 30.09.2016), pentru L10/2016 cu 25287,86 lei (Seria JI nr.0291166 din 12.10.2016, JI nr. 0291167 din 13.10.2016, OM nr.2214573 din 17.10.2016, JI nr. 0291164 din 31.10.2016), pentru 1711/2016 cu 1716,29 lei (Seria OM nr. 2239332 din 17.11.2016, LB nr. 0215032 din 23.11.2016));

-trecerea la cheltuieli a TVA calculate din diferența de costul livrărilor ce depășește valoarea livrărilor (mai jos de cost) în suma totală de 120947,76 lei, care nu au fost suportate și/sau achitate de către contribuabilul, doar înregistrate în programul de evidență contabilă.

În rezultatul controlului suma cheltuielilor constatate pentru perioada anului 2016 a fost micșorată prin ajustare cu 2 175 982 lei.

Luând în considerare prevederile art. 24 alin. (10) din Codul fiscal, suma cheltuielilor neconfirmate documentar permise la deduceri constituie 0,2% din venitul impozabil în suma de 4 242 027 lei sau 8 484 lei.

Astfel, venitul impozabil pentru perioada anului 2016 determinat în rezultatul controlului constituie 4 233 543 lei, impozitul pe venit calculat din acesta constituie 508 025 lei, pe când conform datelor contribuabilului acesta a fost declarat în sumă de 186 628 lei.

Prin urmare, persoanele care au gestionat SRL „Cereale Comerț”SC intenționat au diminuat venitul impozabil cu 2 678 309 lei, acțiuni ce au condus la diminuarea impozitului pe venit din activitatea de întreprinzător cu 321 397 lei.

La capitolul corectitudinii calculării și achitării Taxei pe Valoarea Adăugată pentru perioadele fiscale martie 2016-februarie 2017 s-a stabilit nerespectarea obligațiilor contribuabilului prevăzute de art. 8 alin. 2) lit. d, e) din Codul fiscal și încălcarea prevederilor art. 101 alin. 1) (Subiecții impozabili stipulați la art. 94 lit. a) sunt obligați să declare, conform art. 115 și să achite la buget pentru fiecare perioadă

fiscală, stabilită conform art. 114, suma T.V.A., care se determină ca diferență dintre sumele T.V.A. achitate sau ce urmează a fi achitate de către cumpărători (beneficiari) pentru mărfurile, serviciile livrate lor și sumele T.V.A. achitate sau ce urmează a fi achitate furnizorilor la momentul procurării valorilor materiale, serviciilor (inclusiv TVA, la valorile materiale importate) folosite pentru desfășurarea activității de întreprinzător în perioada fiscală respectivă, ținându-se cont de dreptul de trecere în cont conform art. 102.), art. 102 alin. (2), art. 115 alin. (2) (Fiecare subiect impozabil trebuie să verse la buget suma T.V.A., care urmează a fi achitată pentru perioadă fiscală, cel târziu la data stabilită pentru prezentarea declarației pe această perioadă, cu excepția achitării T.V.A. în buget: a) pentru serviciile aferente importului de mărfuri, a cărei achitare se face la momentul importului mărfii; b) pentru serviciile importate, a cărei achitare se face la momentul efectuării plății, inclusiv a plății prealabile pentru serviciul de import) din Codul fiscal, a prevederilor Ordinului IFPS nr. 1164 din 25.10.2012 „Despre aprobarea formularului Declarației privind TVA și modul de completare a Declarației privind TVA” (Anexa nr.I), prin:

-micșorarea neîntemeiată a volumului de livrări impozabile la cota standard pentru luna decembrie 2016 cu 13 600 lei, respectiv suma TVA cu 2 720 lei declarate de către furnizorul SRL Scorpan Si Co c/f xxxx în baza facturii fiscale seria FU nr.xxxx din 26.12.2016;

-micșorarea sumei TVA aferentă plăților anticipate (avansuri) primite de la cumpărători în suma totală 250 046,67 lei, inclusiv pentru L/03/2016 cu 148 lei aferentă plăților în avans primite de la SRL Deodemos Info c/f xxxx în suma de 2000 lei, pentru L/09/2016 cu 7035 lei aferentă plăților în avans primite de la GȚ Bujor Svetlana c/f 34658957 în suma de 42210 lei, pentru L/10/2016 cu 66 666,67 lei aferentă plăților în avans primite de la SRL Crown c/f xxxx în suma de 900 000 lei, pentru L/11/2016 cu 17 272 lei aferentă plăților în avans primite de la SRL Cereai Grup c/f xxxx în suma de 233 170 lei, pentru L/11/2016 cu 157 444 lei aferentă plăților în avans primite de la SRL Trans Oii Refinery c/f xxxx în suma de 2 125 492.50 lei, pentru L/11/2016 cu 1481 lei aferentă plăților în avans de la SRL Lariland c/f xxxx în suma de 20000 lei.

-micșorarea TVA aferentă livrărilor impozabile la cota redusă (8%) cu suma de 21473,42 lei declarate în baza facturii fiscale seria AAA nr.0746594 din 28.06.2016, eliberate în adresa SA Floarea Soarelui c/f xxxx, ca rezultat al stornării (micșorării) cu suma TVA calculate anterior de la avansuri primite. În rezultatul controlului nu s-a constatat calcularea sumelor TVA de la avansuri primite de la SA Floarea Soarelui în perioadele fiscale precedente:

-majorarea sumei TVA trecută în cont aferentă procurărilor declarate de către contribuabilul în baza facturilor fiscale primite de la furnizori de combustibil, destinația utilizării căruia în cadrul controlului fiscal nu a fost constatată, fiind stabilită ca utilizarea în alte activități decât cele de întreprinzător. Concluzii privind neutilizarea activelor circulante în activitatea de întreprinzător se bazează pe verificarea blanchetelor de strictă evidență - foi de parcurs procurare de către contribuabil, care a stabilit că atât foile de parcurs pentru autoturisme, cât și pentru autocamioane nu au fost îndeplinite conform prevederilor Instrucțiunilor privind completarea și prelucrarea

foilor de parcurs aprobate prin Ordinul Departamentului Analize Statistice și Sociologice al Republicii Moldova nr.108 din 17.12.1998. Astfel, contrar prevederilor art.102 alin.(2) din Codul fiscal, contribuabilul a declarat la deduceri TVA aferentă procurărilor de combustibil în suma totală de 182 517,89 lei, inclusiv pentru perioada fiscală L/03/2016- 17167.21 lei, L/04/2016-16665.32 lei, L/05/2016-16420,04 lei, 1706/2016-16533,31 lei, L/07/2016- 24483,48 lei, L/08/2016-19863,89 lei, f/09/2016-29617,41 lei, L/10/2016-41767,23 lei;

-majorarea sumei TVA trecută în cont aferentă procurărilor declarate de către contribuabilul în baza facturilor fiscale primite de la furnizorii de piese de schimb auto și serviciilor de deservire și reparație auto cu 29 553,64 lei, inclusiv pentru L/03/2016 cu 1008,33 lei, L/06/2016 cu 12164,17 lei, L/08/2016 cu 6 2278.34 lei, L/09/2016 cu 6973,61 lei. L/10/2016 cu 7129,19 lei. În rezultatul controlului fiscal nu s-a confirmat utilizarea valorilor materiale și serviciilor aferente întreținerii mijloacelor de transport în scopuri de întreținător;

-majorarea sumei TVA aferente procurărilor cu 28 143,78 lei, prin declararea acestora în baza facturilor fiscale, originalele căroră nu s-au constatat în cadrul controlului, inclusiv pentru L/09/2016 cu 1139.63 lei (Seria OM nr.2198746 din 28.09.2016, FA nr. 5175911 din 30.09.2016, FA nr. 5175940 din 30.09.2016), pentru L/10/2016 cu 25287,86 lei (Seria J1 nr.0291166 din 12.10.2016, J1 nr. 0291 167 din 13.10.2016, OM nr. 2214573 din 17.10.2016, J1 nr. 0291164 din 31.10.2016), pentru L/11/2016 cu 1716,29 lei (Seria OM nr.2239332 din 17.11.2016, LB nr. 0215032 din 23.11.2016).

Cele expuse au dus la diminuarea sumelor TVA aferentă bugetului cu 426 629 lei, inclusiv pentru L/03/2016 cu 18 324 lei, L/05/2016 cu 16 559 lei, 1706/2016 cu 55 971 lei, L/07/2016 cu 18 375 lei, L/08/2016 cu 34 983 lei, L/09/2016 cu 48 761 lei, L/11/2016 cu 230 937 lei, L/12/2016 cu 2720 lei și întocmirea neconformă a Declarațiilor privind TVA pentru perioadele fiscale martie 2016-decembrie 2016 (10 cazuri), din care 8 cazuri cu calcularea obligațiunilor suplimentare aferente bugetului la compartimentul TVA.

Gorbatîh Lilian, gestionând activitatea întreprinderii SC„Cereale Comerț” SRL, având calitatea de organizator și autor, acționând de comun acord și în înțelegere prealabilă cu Bulbaș Anatolie care deținea funcția de director și Bulbaș Daniel care deținea funcția de contabil, au săvârșit acțiuni prejudiciabile de eschivare de la achitarea impozitelor și taxelor la bugetul public național a întreprinderiilor, prin includerea în documente contabile, fiscale și financiare a datelor vădit denaturate privind veniturile și cheltuielile, a unor cheltuieli care nu au la bază operațiuni reale și care au la bază operațiuni ce nu au existat, și tăinuirea unor obiecte impozabile, acțiuni care au condus la neachitarea taxelor și impozitelor în proporții deosebit de mari în sumă totală de 887 722,02 lei.

Tot el, a gestionat activitatea SC„Cerealeun-Com” SRL, c/f xxxx, în cadrul căreia în calitate de fondator și director era înregistrat Ticolaz Ilie, care în realitate nu a defășurat activitate de întreprinzător, activitatea întreprinderii fiind în întregime gestionată de Gorbatîh Lilian, împreună cu Bulbaș Anatolie care avea rolul de administrator și Bulbaș Daniel care activa în calitate de contabil.

Bulbaș Anatolie a exercitat funcția de director în cadrul întreprinderii SC„Cereale Comerț” SRL, c/f xxxx, gestionată de către Gorbatîh Lilian, unde Bulbaș Daniel activa în calitate de contabil, având atribuția identificării și organizării procurării producției agricole de la persoanele fizice cu introducerea unor date vădit denaturate în actele de achiziție și alte documente întocmite în acest sens.

Tot el, a îndeplinit funcțiile de administrator în cadrul întreprinderii SC„Cerealeun-Com” SRL, c/f xxxx, gestionată de asemenea de către Gorbatîh Lilian, unde Bulbaș Daniel activa în calitate de contabil, având aceleași atribuții de identificare și organizare a procurării producției agricole de la persoanele fizice cu introducerea unor date vădit denaturate în actele de achiziție și alte documente întocmite în acest sens.

Bulbaș Daniel a exercitat funcția de contabil în cadrul întreprinderii SC„Cereale Comerț” SRL, c/f xxxx, gestionată de către Gorbatîh Lilian, unde Bulbaș Anatolie activa în calitate de director, având atribuția ducerii evidenței contabile, reflectării evenimentelor economice în contabilitatea întreprinderii, cu introducerea unor date vădit denaturate în dările de seamă, registrele contabile și rapoartele financiare prezentate organului fiscal competent.

Tot el, a exercitat funcția de contabil în cadrul întreprinderii SC„Cerealeun-Com” SRL, c/f xxxx, gestionată de către Gorbatîh Lilian, unde Bulbaș Anatolie activa în calitate de director, având atribuția ducerii evidenței contabile, reflectării evenimentelor economice în contabilitatea întreprinderii, cu introducerea unor date vădit denaturate în dările de seamă, registrele contabile și rapoartele financiare prezentate organului fiscal competent.

În conformitate cu rezultatele controlului fiscal efectuat la întreprinderea SC„Cerealeun-Com” SRL, c/f xxxx, reflectate în actul de control emis de Inspectoratul Fiscal Principal de Stat, s-a constatat că:

Pentru perioada 13.04.2016-31.12.2016, întreprinderea a prezentat Declarația cu privire la impozitul pe venit, conform căreia a declarat suma totală a veniturilor constatate conform datelor contabilității financiare în mărime de 13 850 283 lei și suma totală a cheltuielilor constatate conform datelor contabilității financiare în mărime de 13 875 851 lei, înregistrând pierderi în sumă de 25 568 lei.

Conform documentelor primare pentru perioada de activitate respectivă, prezentate de către persoanele responsabile de gestionarea activității întreprinderii „Cerealeun-Com” SRL, se constată că, în suma cheltuielilor au fost incluse procurări de la persoane fizice în baza actelor de achiziție a mărfurilor în sumă totală de 11 637 841 lei.

Întru confirmarea primirii sumelor de mijloace bănești în mărime totală de 11 637 841 lei de la comercializarea producției agricole și predarea acesteia agentului economic, de către persoanele fizice înregistrate în actele de achiziție a mărfurilor și în evidența contabilă a contribuabilului, s-a stabilit că persoanele fizice au confirmat livrarea mărfurilor în adresa contribuabilului SC„Cerealeun-Com” SRL doar în sumă de 257 780 lei. Totodată s-a stabilit că persoanele cu funcție de răspundere au reflectat în actele de achiziție a mărfurilor și în evidența contabilă date vădit denaturate privind

persoanele fizice care au vândut produsele agricole: în 3 cazuri procurarea produselor cerealiere în sumă totală de 751 170 lei de la persoane fizice după data decesului.

Contrar prevederilor art. 24 alin. (10) din Codul fiscal, care stipulează că „se permite deducerea cheltuielilor ordinare și necesare suportate de contribuabil pe parcursul anului fiscal, neconfirmate documentar, în mărime de 0,2% din venitul impozabil”, contribuabilul a atribuit neîntemeiat la deduceri în Declarația cu privire la impozitul pe venit pe perioada fiscală 2016, suma de 11 380 061 lei ce reprezintă cheltuieli neconfirmate de la valoarea produselor cerealiere procurate de la persoane fizice.

Încălcarea descrisă mai sus, a dus la micșorarea de către întreprinderea SC„Cerealeun-Com” SRL a venitului impozabil pentru anul 2016 cu 11 331 784 lei și respectiv diminuarea impozitului pe venit provenit din activitatea de întreprinzător pentru anul 2016 cu 1 359 814 lei.

Gorbatîh Lilian, gestionând activitatea întreprinderii SC„Cerealeun-Com” SRL, având calitatea de organizator și autor, acționând de comun acord și în înțelegere prealabilă cu Bulbaș Anatolie care deținea funcția de director și Bulbaș Daniel care deținea funcția de contabil, a săvârșit acțiuni prejudiciabile de eschivare de la achitarea impozitelor și taxelor la bugetul public național a întreprinderiilor, prin includerea în documente contabile, fiscale și financiare a datelor vădit denaturate privind veniturile și cheltuielile, a unor cheltuieli care nu au la bază operațiuni reale și care au la bază operațiuni ce nu au existat, și tănuirea unor obiecte impozabile, acțiuni care au condus la neachitarea taxelor și impozitelor în proporții deosebit de mari în sumă totală de 1 359 814 lei.

Prin acțiunile lor intenționate, Gorbatîh Lilian, Bulbaș Anatolie și Bulbaș Daniel, prin includerea în documentele contabile, fiscale și financiare a unor date denaturate privind veniturile și cheltuielile și prin tănuirea unor obiecte impozabile au condus la neachitarea impozitelor în proporții deosebit de mari, în sumă totală de 2 247 536,02 lei.

Persoana juridică SRL „Cereale Comerț” SC, urmărind scopul eschivării de la achitarea impozitelor și taxelor la bugetul public național și obținerii unor avantaje economice și material, în perioada anului 2016, Gorbatîh Lilian, dirijând acțiunile altor participanți la acțiunile criminale Bulbaș Anatolie și Bulbaș Daniel, a gestionat activitatea persoanelor juridice SC„Cerealeun Com” SRL și SC„Cereale Comerț” SRL, punând în aplicare o schemă frauduloasă manifestată prin includerea în documentele contabile fiscale și/sau financiare a datelor vădit denaturate privind veniturile și cheltuielile, a unor cheltuieli care nu au la bază operațiuni reale și/ori care au la bază operațiuni ce nu au existat, și tănuirea unor obiecte impozabile, acțiuni ce au condus la neachitarea impozitelor față de bugetul de stat în proporții deosebit de mari.

Gorbatîh Lilian a gestionat activitatea întreprinderii SC„Cereale Comerț” SRL, c/f xxxx, unde a deținut calitatea de fondator unic și director, împreună cu Bulbaș Anatolie care avea funcția de director și Bulbaș Daniel care activa în calitate de contabil.

În conformitate cu rezultatele controlului fiscal efectuat la întreprinderea SC„Cereale Comerț” SRL, c/f xxxx, reflectate în actul de control emis de Inspectoratul fiscal Principal de Stat nr. 5- 679464 din 31 martie 2017, s-au constatat următoarele:

La capitolul corectitudinii calculării și plenitudinii transferării impozitului pe venit din salariu pentru perioadele fiscale martie 2016-februarie 2017 s-a stabilit diminuarea sumei impozitului pe venit reținut din salariu pentru perioada fiscală iunie 2016 cu 1 348,02 lei (suma impozitului pe venit care urma să fie declarată constituie 1755,42 lei din plățile salariate în suma de 19200 lei, dar a declarat 407,40 lei):

La capitolul corectitudinii reținerii impozitului pe venit reținut la sursa de plată conform prevederilor art. 90/1 alin. (3) al Codului Fiscal (Persoanele specificate la art. 90 rețin un impozit în mărime de 2% din plățile efectuate în folosul persoanei fizice, cu excepția întreprinzătorilor individuali și a gospodăriilor țărănești (de fermier), pe veniturile obținute de către acestea aferente livrării producției din fitotehnie și horticultură în formă naturală, inclusiv a nucilor și a produselor derivate din nuci, și a producției din zootehnie în formă naturală, în masă vie și sacrificată, cu excepția laptelui natural), s-au stabilit următoarele. Impozitul pe venit reținut la sursa de plată pentru perioadele fiscale supuse verificării a fost calculat și achitat de către contribuabilul în sumă de 262 624,86 lei din plățile pentru producția din fitotehnie, efectuate în adresa persoanelor fizice în sumă de 13 131 243 lei.

Totodată, încălcând prevederile art. 8 alin. (2) lit. d), e), art. 90/1 alin. (3/5) din Codul fiscal, pentru perioada fiscală septembrie 2016 întreprinderea a reținut dar nu a declarat și nu a transferat la buget, impozitul pe venit la sursa de plată în suma de 138 348 lei (din plățile efectuate în folosul persoanelor fizice pe veniturile obținute de către acestea aferente livrării producției agricole-floarea soarelui în suma de 6917400 lei - pentru septembrie 2016 valoarea producției agricole procurate de la persoane fizice și achitate constituie 15 702 330 lei, impozitul pe venit $15702330 \cdot 2\% = 314047$ lei, s-a declarat de către contribuabilul impozit pe venit 175699 lei, diferența 138348 lei).

Totodată, în rezultatul verificării impozitului pe venit din activitatea de întreprinzător s-a constatat nerespectarea obligațiilor prevăzute de art. 8 alin. 2) lit. d), e) și prevederilor art. 24 alin. (1) (Se permite deducerea cheltuielilor ordinare și necesare, achitate sau suportate de contribuabil pe parcursul perioadei fiscale, exclusiv în cadrul activității de întreprinzător.). (8) (Nu se permite deducerea pierderilor în urma vânzării sau schimbului proprietății, îndeplinirii lucrărilor și prestării serviciilor, efectuate, în mod direct sau mijlocit, între persoanele interdependente). (10) (Se permite deducerea cheltuielilor ordinare și necesare suportate de contribuabil pe parcursul perioadei fiscale, neconfirmate documentar, în mărime de 0,2% din venitul impozabil). (13) (Deducerea reziduurilor, deșeurilor și perisabilității naturale se permite în limitele aprobate anual de către conducătorii întreprinderilor), art. 26 alin. (2) (Proprietate pe care se calculează uzura este proprietatea materială reflectată în bilanțul contribuabilului în conformitate cu legislația și folosită în activitatea de întreprinzător, a cărei valoare scade prezumtiv ca urmare a uzurii fizice și morale și a cărei perioadă de exploatare este mai mare de un an, iar valoarea ei depășește suma de 6000 lei) al Codului Fiscal aprobat prin Legea nr. 1163-XIII din 24.04.1997 și a Hotărârii Guvernului RM nr. 596 din 13.08.2012 „Privind Declarația persoanei juridice

cu privire la impozitul pe venit”, la completarea Declarației cu privire la impozitul pe venit pentru anul 2016 prin diminuarea impozitului pe venit cu 321 397 lei în rezultatul următoarelor acțiuni:

-micșorării neîntemeiate a sumei venitului obținut pentru perioada de raportare cu 13600 lei aferent livrării în adresa SRL Scorpan Si Co c/f xxxx în baza facturii fiscale scria FU nr. xxxx (nr. corect xxxx) din 26.12.2016 (blancheta a fost procurata la data de 09.06.2015);

-majorarea neîntemeiată a sumei cheltuielilor declarate de către contribuabilul cu 172815 lei (declarat 37615571 lei, conform progr. I C-xxxx lei);

-declararea și deducerea cheltuielilor aferente pierderilor de active materiale în suma de 1151 lei, care în cadrul controlului nu au fost confirmate documentar (casarea silitrei și prunei prin operațiunea standard în progr. I C);

-deducerea cheltuielilor aferente combustibilului și serviciilor de reparație auto (inclusiv pieselor de schimb) destinația utilizării cărora în cadrul controlului fiscal nu a fost constatată, fiind stabilită ca utilizarea în alte scopuri decât cele de întreprinzător în suma totală de 1154888 lei (valoarea combustibilului trecut la cheltuieli- 1024363 lei (motorina- 545160,12 lei și benzina- 479203,12 lei) și valoarea serviciilor de reparație auto, inclusiv a pieselor de schimb constituie 130525 lei (piese de schimb- 119304,68 lei și reparații auto- 11220 lei)). Concluzii privind neutilizarea activelor circulante în activitatea de întreprinzător se bazează pe verificarea blanchetelor de strictă evidență- foi de parcurs procurate de către contribuabil, care a constatat că atât foile de parcurs pentru autoturisme, cât și pentru autocamioane nu au fost îndeplinite conform prevederilor Instrucțiunilor privind compictare și prelucrare foilor de parcurs aprobate prin Ordinul Departamentului Analize Statistice și Sociologice al Republicii Moldova nr. 108 din 17.12.1998;

-deducerea pierderilor în urma vânzării activelor efectuate între persoanele interdependente și anume livrări de active biologice-ovine în adresa SRL Deodemos Info c/f xxxx (capitalul statutar aparține dîni Gorbatîh LiIian) conform facturilor fiscale seria AAA nr. 0746592 din 25.05.2016, seria AAA nr. 0746593 din 25.05.2016, seria AAA nr. 0746602 din 16.06.2016 în valoarea totală (fără TVA) de 229593,33 lei, costul cărora conform datelor din evidența contabilă a întreprinderii constituie 704487,45 lei (229593,33-704487,45=-474894,12 lei);

-treccrea la cheltuieli a costului producției agricole-floarea soarelui în suma de 420000 lei livrate la data de 01.09.2016 în cantitate de 70 000 kg, pentru care contribuabilul nu dispune de document ce confirmă procurarea mărfii. Astfel, cheltuieli privind costul mărfii livrate se constată ca cheltuieli neconfirmate documentar;

-înregistrarea cheltuielilor în baza facturilor fiscale, originalele blanchetelor cărora nu s-au constatat în cadrul controlului în suma totală de 328496,74 lei (art. 24 alin. 10 Codul fiscal) constatate în rezultatul controlului ca cheltuieli neconfirmate documentar ((Seria OM nr.2198746 din 28.09.2016, FA nr. 5175911 din 30.09.2016, FA nr. 5175940 din 30.09.2016), pentru L/10/2016 cu 25287,86 lei (Seria JI nr. 0291166 din 12.10.2016, JI nr. 0291167 din 13.10.2016, OM nr. 2214573 din 17.10.2016, JI nr. 0291164 din 31.10.2016), pentru L/11/2016 cu 1716,29 lei (Seria OM nr. 2239332 din 17.11.2016, LB nr. 0215032 din 23.11.2016);

-trecerea la cheltuieli a TVA calculate din diferența de costul livrărilor ce depășește valoarea livrărilor (mai jos de cost) în suma totală de 120947,76 lei, care nu au fost suportate și/sau achitate de către contribuabilul, doar înregistrate în programul de evidență contabilă.

Astfel, în rezultatul controlului suma cheltuielilor constatate pentru perioada anului 2016 a fost micșorată prin ajustare cu 2 175 982 lei.

Luând în considerare prevederile art. 24 alin. (10) din Codul fiscal, suma cheltuielilor neconfirmate documentar permise la deduceri constituie 0,2% din venitul impozabil în suma de 4 242 027 lei sau 8 484 lei.

Astfel, venitul impozabil pentru perioada anului 2016 determinat în rezultatul controlului constituie 4 233 543 lei, impozitul pe venit calculat din acesta constituie 508 025 lei, pe când conform datelor contribuabilului acesta a fost declarat în sumă de 186 628 lei.

Prin urmare, persoanele care au gestionat SRL „Cereale Comerț”SC intenționat au diminuat venitul impozabil cu 2 678 309 lei, acțiuni ce au condus la diminuarea impozitului pe venit din activitatea de întreprinzător cu 321 397 lei.

La capitolul corectitudinii calculării și achitării Taxei pe Valoarea Adăugată pentru perioadele fiscale martie 2016-februarie 2017 s-a stabilit nerespectarea obligațiilor contribuabilului prevăzute de art. 8 alin. 2) lit. d, e) din Codul fiscal și încălcarea prevederilor art. 101 alin. 1) (Subiecții impozabili stipulați la art. 94 lit. a) sunt obligați să declare, conform art. 115 și să achite la buget pentru fiecare perioadă fiscală, stabilită conform art. 114, suma TVA, care se determină ca diferență dintre sumele TVA achitate sau ce urmează a fi achitate de către cumpărători (beneficiari) pentru mărfurile, serviciile livrate lor și sumele TVA achitate sau ce urmează a fi achitate furnizorilor la momentul procurării valorilor materiale, serviciilor (inclusiv TVA la valorile materiale importate) folosite pentru desfășurarea activității de întreprinzător în perioada fiscală respectivă, ținându-se cont de dreptul de trecere în cont conform art. 102.), art. 102 alin. (2), art. 115 alin. (2) (Fiecare subiect impozabil trebuie să verse la buget suma TVA, care urmează a fi achitată pentru perioadă fiscală, cel târziu la data stabilită pentru prezentarea declarației pe această perioadă, cu excepția achitării TVA în buget: a) pentru serviciile aferente importului de mărfuri, a cărei achitare se face la momentul importului mărfii; b) pentru serviciile importate, a cărei achitare se face la momentul efectuării plății, inclusiv a plății prelabile pentru serviciul de import) din Codul fiscal, a prevederilor Ordinului IFPS nr. 1164 din 25.10.2012 „Despre aprobarea formularului Declarației privind TVA și modul de completare a Declarației privind TVA” (Anexa nr.I). prin:

-micșorarea neîntemeiată a volumului de livrări impozabile la cota standard pentru luna decembrie 2016 cu 13 600 lei, respectiv suma TVA cu 2 720 lei declarate de către furnizorul SRL Scorpan Si Co c/f xxxx în baza facturii fiscale seria FU nr. xxxx din 26.12.2016;

-micșorarea sumei TVA aferentă plăților anticipate (avansuri) primite de la cumpărători în suma totală 250 046,67 lei, inclusiv pentru L/03/2016 cu 148 lei aferentă plăților în avans primite de la SRL Deodemos Info c/f xxxx în suma de 2000 lei, pentru L/09/2016 cu 7035 lei aferentă plăților în avans primite de la GȚ Bujor

Steliana c/f 34658957 în suma de 42210 lei, pentru L/10/2016 cu 66 666,67 lei aferentă plăților în avans primite de la SRL Crown c/f 100361 1004943 în suma de 900 000 lei, pentru L/11/2016 cu 17 272 lei aferentă plăților în avans primite de la SRL Cereal Grup c/f xxxx în suma de 233 170 lei, pentru L/11/2016 cu 157 444 lei aferentă plăților în avans primite de la SRL Trans Oil Refinery c/f xxxx în suma de 2 125 492,50 lei, pentru L/11/2016 cu 1481 lei aferentă plăților în avans de la SRL Lariland c/f xxxx în suma de 20000 lei.

-micșorarea TVA aferentă livrărilor impozabile la cota redusă (8%) cu suma de 21473,42 lei declarate în baza facturii fiscale scria AAA nr. 0746594 din 28.06.2016. eliberate în adresa SA Floarea Soarelui c/f xxxx, ca rezultat al stornării (micșorării) cu suma TVA calculate anterior de la avansuri primite. În rezultatul controlului nu s-a constatat calcularea sumelor TVA de la avansuri primite de la SA Floarea Soarelui în perioadele fiscale precedente:

-majorarea sumei TVA trecută în cont aferentă procurărilor declarate de către contribuabilul în baza facturilor fiscale primite de la furnizori de combustibil, destinația utilizării căruia în cadrul controlului fiscal nu a fost constatată, fiind stabilită ca utilizarea în alte activități decât cele de întreprinzător. Concluzii privind neutilizarea activelor circulante în activitatea de întreprinzător se bazează pe verificarea blanchetelor de strictă evidență - foi de parcurs procurare de către contribuabil, care a stabilit că atât foile de parcurs pentru autoturisme, cât și pentru autocamioane nu au fost îndeplinite conform prevederilor Instrucțiunilor privind completarea și prelucrarea foilor de parcurs aprobate prin Ordinul Departamentului Analize Statistice și Sociologice al Republicii Moldova nr. 108 din 17.12.1998. Astfel, contrar prevederilor art.102 alin.(2) din Codul fiscal, contribuabilul a declarat la deduceri TVA aferentă procurărilor de combustibil în suma totală de 182 517,89 lei, inclusiv pentru perioada fiscală L/03/2016- 17167,21 lei, L/04/2016-16665,32 lei, L/05/2016-16420,04 lei, L/06/2016-16533,31 lei, L/07/2016- 24483,48 lei, L/08/2016-19863,89 lei, L/09/2016-29617,41 lei, L/10/2016-41767,23 lei;

-majorarea sumei TVA trecută în cont aferentă procurărilor declarate de către contribuabilul în baza facturilor fiscale primite de la furnizorii de piese de schimb auto și serviciilor de deservire și reparație auto cu 29 553,64 lei, inclusiv pentru L/03/2016 cu 1008,33 lei, L/06/2016 cu 12164,17 lei, L/08/2016 cu 2278,34 lei, L/09/2016 cu 6973,61 lei, L/10/2016 cu 7129,19 lei. În rezultatul controlului fiscal nu s-a confirmat utilizarea valorilor materiale și serviciilor aferente întreținerii mijloacelor de transport în scopuri de întreprinzător;

-majorarea sumei TVA aferente procurărilor cu 28 143,78 lei, prin declararea acestora în baza facturilor fiscale, originalele cărora nu s-au constatat în cadrul controlului, inclusiv pentru L/09/2016 cu 1139,63 lei (Seria OM nr.2198746 din 28.09.2016, FA nr. 5175911 din 30.09.2016, FA nr. 5175940 din 30.09.2016), pentru L/10/2016 cu 25287,86 lei (Seria.J1 nr. 0291166 din 12.10.2016, J1 nr. 0291167 din 13.10.2016, OM nr. 2214573 din 17.10.2016, J1 nr. 0291164 din 31.10.2016), pentru L/11/2016 cu 1716,29 lei (Seria OM nr.2239332 din 17.11.2016, LB nr. 0215032 din 23.11.2016).

Cele expuse au dus la diminuarea sumelor TVA aferentă bugetului cu 426 629 lei, inclusiv pentru L/03/2016 cu 18 324 lei, L/05/2016 cu 16 559 lei, L/06/2016 cu 55 971 lei, L/07/2016 cu 18 375 lei, L/08/2016 cu 34 983 lei, L/09/2016 cu 48 761 lei, L/11/2016 cu 230 937 lei, L/12/2016 cu 2720 lei și întocmirea neconformă a Declarațiilor privind TVA pentru perioadele fiscale martie 2016-decembrie 2016 (10 cazuri), din care 8 cazuri cu calcularea obligațiilor suplimentare aferente bugetului la compartimentul TVA, ceea ce a condus la neachitarea impozitului în proporții deosebit de mari.

Persoana juridică SRL „Cerealeun-Com” SC, urmărind scopul eschivării de la achitarea impozitelor și taxelor la bugetul public național și obținerii unor avantaje economice și materiale, în perioada anului 2016, Gorbatîh Lilian, dirijând acțiunile altor participanți la acțiunile criminale Bulbaș Anatolie și Bulbaș Daniel, a gestionat activitatea persoanelor juridice SC „Cerealeun Com” SRL și SC „Cereale Comerț” SRL, punând în aplicare o schemă frauduloasă manifestată prin includerea în documentele contabile, fiscale și/sau financiare a datelor vădit denaturate privind veniturile și cheltuielile, a unor cheltuieli care nu au la bază operațiuni reale și/ori care au la bază operațiuni ce nu au existat, și tănuirea unor obiecte impozabile, acțiuni ce au condus la neachitarea impozitelor față de bugetul de stat în proporții deosebit de mari.

Gorbatîh Lilian a gestionat activitatea SC „Cerealeun-Com” SRL, c/f xxxx, în cadrul căreia în calitate de fondator și director era înregistrat Ticolaz Ilie, care în realitate nu a defășurat activitate de întreprinzător, activitatea întreprinderii fiind în întregime gestionată de Gorbatîh Lilian, împreună cu Bulbaș Anatolie care avea rolul de administrator, și Bulbaș Daniel care activa în calitate de contabil.

În conformitate cu rezultatele controlului fiscal efectuat la întreprinderea SC „Cerealeun-Com” SRL, c/f xxxx, reflectate în actul de control emis de Inspectoratul Fiscal Principal de Stat, s-a constatat că:

Pentru perioada 13.04.2016-31.12.2016 întreprinderea a prezentat Declarația cu privire la impozitul pe venit, conform căreia a declarat suma totală a veniturilor constatate conform datelor contabilității financiare în mărime de 13 850 283 lei și suma totală a cheltuielilor constatate conform datelor contabilității financiare în mărime de 13 875 851 lei, înregistrând pierderi în sumă de 25 568 lei.

Conform documentelor primare pentru perioada de activitate respectivă, prezentate de către persoanele responsabile de gestionarea activității întreprinderii SC „Cerealeun-Com” SRL, se constată că, în suma cheltuielilor au fost incluse procurări de la persoane fizice în baza actelor de achiziție a mărfurilor în sumă totală de 11 637 841 lei.

Întru confirmarea primirii sumelor de mijloace bănești în mărime totală de 11 637 841 lei de la comercializarea producției agricole și predarea acesteia agentului economic, de către persoanele fizice înregistrate în actele de achiziție a mărfurilor și în evidența contabilă a contribuabilului, s-a stabilit că persoanele fizice au confirmat livrarea mărfurilor în adresa contribuabilului SC „Cerealeun-Com” SRL doar în sumă de 257 780 lei. Totodată s-a stabilit că persoanele cu funcție de răspundere au reflectat în actele de achiziție a mărfurilor și în evidența contabilă date vădit denaturate privind

persoanele fizice care au vândut produsele agricole: în 3 cazuri procurarea produselor ccrealiere în sumă totală de 751 170 le de la persoane fizice după data decesului.

Contrar prevederilor art. 24 alin. (10) din Codul fiscal, care stipulează că „se permite deducerea cheltuielilor ordinare și necesare suportate de contribuabil pe parcursul anului fiscal, neconfirmate documentar, în mărime de 0,2% din venitul impozabil”, contribuabilul a atribuit neîntemeiat la deduceri în Declarația cu privire la impozitul pe venit pe perioada fiscală 2016, suma de 11 380 061 lei ce reprezintă cheltuieli neconfirmate de la valoarea produselor ccrealiere procurate de la persoane fizice.

Încălcarea descrisă mai sus, a dus la micșorarea de către întreprinderea SC „Cerealeun-Com” SRL a venitului impozabil pentru anul 2016 cu 11 331 784 lei și respectiv diminuarea impozitului pe venit provenit din activitatea de întreprinzător pentru anul 2016 cu 1 359 814 lei, ceea ce a condus la neachitarea impozitului în proporții deosebit de mari.

Sentința a fost atacată cu apeluri de procuror și reprezentantul Serviciului Fiscal de Stat, care, în esență, au invocat aceleași critici vis-a-vis de soluția adoptată de prima instanță în latura civilă, astfel, solicitând casarea parțială a sentinței în partea soluționării acțiunii civile, cu pronunțarea unei noi hotărâri în această parte, prin care să fie admisă integral acțiunea civilă înaintată de Inspectoratul Fiscal de Stat, cu dispunerea încasării de la persoana juridică SRL „Cereale Comerț” SC, a sumei de 6 008 777 lei și de la persoana juridică SRL „Cerealeun-Com” SC suma de 1 981 441 lei.

În motivarea apelurilor s-a menționat că, prima instanță eronat a admis în principiu acțiunea civilă, întrucât reprezentantul Serviciului Fiscal în cadrul ședinței de judecată a menționat că susține integral acțiunile civile înaintate împotriva persoanelor juridice, iar suma imputabilă acestora a fost cu certitudine stabilită în urma controlului fiscal efectuat, însă prima instanță eronat nu a aplicat prevederile art. 225 Cod de procedură penală.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 15 decembrie 2017 au fost admise apelurile declarate, casată parțial sentința, în partea soluționării acțiunii civile, cu pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit căreia:

- s-a dispus încasarea în mod solidar de la Gorbatîh L., Bulbaș A., Bulbaș D. și persoana juridică SRL „Cereale Comerț” SC în beneficiul statului a sumei de 6008777 lei.

- s-a dispus încasarea în mod solidar de la Gorbatîh L., Bulbaș A., Bulbaș D. și persoana juridică SRL „Cerealeun-Com” SC în beneficiul statului a sumei de 1981441 lei.

În rest, celelalte dispoziții ale sentinței s-au menținut, fără modificări.

5. În partea descriptivă a deciziei instanța de apel a specificat că, analizând argumentele apelanților raportate la actele cauzei, s-a constatat că sentința este neîntemeiată și pasibilă casării în partea soluționării acțiunii civile și în vederea argumentării acestei soluții, instanța a făcut trimitere la mai multe norme procesual-penale, după cum urmează:

Potrivit art. 225 alin. (1) CPP, judecarea acțiunii civile în procesul penal indiferent de valoarea acțiunii, se efectuează de către instanța de competența căreia este judecarea cauzei penale.

Concluziile instanței de fond în ce privește latura civilă, sunt în contradicție cu prevederile art. 387 alin. (1), (3) Cod de procedură penală, ce stipulează că, o dată cu pronunțarea sentinței de condamnare, instanța de judecată, apreciind dacă sânt dovedite temeiurile și mărimea pagubei cerute de partea civilă, admite acțiunea civilă, în tot sau în parte, ori o respinge și numai în cazul excepțional când, pentru a stabili suma despăgubirilor cuvenite părții civile, ar trebui amânată examinarea cauzei, instanța poate să admită, în principiu, acțiunea civilă, pentru ca asupra cuantumului despăgubirilor cuvenite să hotărască instanța civilă.

În cauza deferită judecării, instanța ce s-a pronunțat asupra fondului, având la dispoziție sumele exacte solicitate de Serviciul Fiscal de Stat, ca prejudicii materiale cauzate prin infracțiunea săvârșită de către inculpați, fără nici un temei, a admis doar în principiu acțiunea civilă.

Din actele cauzei, rezultă că partea civilă și-a susținut pretențiile pecuniare pe tot parcursul judecării cauzei, acestea fiind constante și incluzând sumele indicate în rechizitoriu, precum și penalitățile și amenzile fiscale, paguba pricinuită fiind astfel cu certitudine stabilită deja la faza urmăririi penale, constituind o sumă fixă indicată de Serviciul Fiscal de Stat în acțiunile civile depuse, care au fost aduse la cunoștința părții apărării.

Cauzarea prejudiciilor materiale în sumele date a fost reținută prin rechizitoriu în sarcina inculpaților Gorbatih L., Bulbaș A., Bulbaș D., SC„Cerealeun-Com” SRL și SC„Cereale Comerț” SRL, în afară de penalitățile și amenzile fiscale, care în cadrul examinării cauzei în instanța de fond au recunoscut săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și au solicitat ca judecata să se facă pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, cerere, care a fost acceptată de instanță.

Totodată, în sumele solicitate de partea civilă în acțiunile civile depuse instanței de fond, au fost incluse penalitățile, amenzile și sancțiunile fiscale, care în sumă cu prejudiciile cauzate și reținute în rechizitoriu formează anume sumele indicate în acțiunile civile. Suma datorată bugetului de stat de către SRL „Cerealeun-Com” SC survine în urma controlului fiscal - decizia nr. 73 din 16.06.2017, fiind calculat impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător în mărime de 1 359 814 lei, în același timp fiind calculată penalitatea, conform art. 228 alin. (2) Cod Fiscal, în mărime de 43340 lei, cu aplicarea sancțiunilor fiscale, în mărime de 407944 lei, conform art. 261 alin. (4) Cod fiscal, 1000 lei în temeiul art. 260 alin. (3) Cod fiscal și 169343 lei în temeiul art. 10 alin. (5) din Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi.

Referitor la SRL „Cereale Comerț”SC, în urma controlului fiscal efectuat, a fost emisă decizia nr. 76 din 16.06.2017, pe marginea controlului fiscal a fost calculat impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător, în valoare de 319765 lei, în același timp fiind calculată taxa pe valoarea adăugată în mărime de 402436 lei, impozitul pe venit din salariu în mărime de 896 lei, impozitul pe venit reținut la sursa de plată în mărime de 138348 lei, precum și taxa pentru folosirea drumurilor în mărime de 25509 lei, prime de asigurare obligatorie de asistență medicală în mărime de 1812 lei, în același timp fiind calculate penalități în temeiul art. 228 alin. (2) Cod fiscal în valoare totală de 138978 lei și amenzi în mărime totală de 4981033 lei, aplicate în temeiul art. 260 alin. (3), art. 261 alin. (1), (4), (5), (6) din Codul fiscal, art. 10 alin. (4) din Legea

cu privire la antreprenoriat și întreprinderi nr.845 din 03.01.1992 - pentru desfășurarea activității în domeniul transportului rutier contra cost și comercializarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților, fără a dispune de licență, astfel fiind aplicată amenda în mărimea venitului brut obținut din realizarea activităților menționate și în temeiul art. 10 alin. (5) din Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi - pentru nerestituirea în termen a numerarului în casa întreprinderii și pentru efectuarea decontărilor în numerar în sumă ce depășește cumulativ 100 mii lei lunar, în baza obligațiilor lor financiare încălcând modul stabilit de decontare prin virament.

Cele indicate de reprezentantul Serviciului Fiscal de Stat în instanța de fond s-a confirmat cu certitudine prin copiile actelor prezentate ședința instanței de apel de către reprezentantul SFS, și anume decizia nr.73 din 16.06.2017, emisă în baza materialelor controlului fiscal efectuat prin metoda verificării tematiche, generalizate în actul de control nr. 679463 din 31.03.2017 în privința SRL „Cerealeun-Com”SC și decizia nr. 76 din 16.06.2017, emisă în baza materialelor controlului fiscal efectuat prin metoda verificării totale, generalizate în actul de control nr. 679464, prelungit pe formularul nr. 5-679465 din 31.03.2017 în privința lui SRL„Cereale-Comerț”SC.

Din copiile deciziilor nominalizate supra rezultă cu claritate că un exemplar al ambelor decizii a fost înmânat la data de 21.06.2017 inculpatului Bulbaș D. care la acel moment reprezenta interesele SRL„Cerealeun-Com”SC și SRL„Cereale-Comerț”SC, faptul primirii exemplarelor fiind confirmat prin semnătura inculpatului.

Astfel, inculpații cunoșteau despre deciziile emise în privința persoanelor juridice SRL„Cerealeun-Com”SC și SRL„Cereale-Comerț”SC, însă cu toate acestea, deciziile date nu au fost contestate în modul prevăzut de lege, ceea ce denotă că inculpații și partea apărării în general au fost de acord cu soluțiile adoptate în decizii.

În instanța de apel inculpatul Gorbatîh L., la fel a confirmat, că nu a depus nici o plângere asupra deciziilor SFS.

Mai mult ca atât, fiind audiat în ședința primei instanțe, reprezentantul SRL „Cereale Comerț”SC, a recunoscut faptele indicate în rechizitoriu, evidențiind că este de acord ca întreprinderea să recupereze prejudiciul cauzat.

Din considerentele date, instanța de apel a admis acțiunile civile înaintate, cu dispunerea încasării în mod solidar de la inculpați și persoanele juridice în beneficiul statului a prejudiciilor materiale în sumele solicitate în apeluri, ținându-se seama în acest sens de deciziile nr. 73 din 16.06.2017 și nr. 76 din 16.06.2017.

6. Nefiind de acord cu soluția pronunțată de instanța de apel, inculpații Gorbatîh L., Bulbaș A., Bulbaș D., au declarat recursuri ordinare.

6.1. Inculpatul Gorbatîh L. a solicitat casarea deciziei instanței de apel, cu menținerea sentinței în privința sa, menționând că, cauza penală s-a examinat în procedura prevăzută de art. 364¹ CPP, iar la examinarea acesteia în procedură simplificată, în cazul adoptării sentinței de condamnare, instanța de judecată urma să se pronunțe asupra acțiunii civile, în cazul în care inculpatul o recunoaște integral.

Totodată, potrivit art. 387 alin.(3) CPP, în cazuri excepționale când, pentru a stabili exact suma despăgubirilor cuvenite părții civile ar trebui amânată judecarea cauzei, instanța poate să admită, în principiu, acțiunea civilă, urmând ca asupra quantumului despăgubirilor cuvenite să hotărască instanța civilă.

În cadrul ședinței de judecată, după ce inculpații au depus cerere de examinare a cauzei în baza art. 364¹ CPP și instanța de judecată a acceptat-o prin încheiere, la ședința următoare, reprezentantul Inspectoratului Fiscal de Stat a prezentat un act de control, potrivit căruia SRL„Cerealeun-Com”SC și SRL„Cereale Comerț”SC au prejudiciat statul prin neachitarea unor taxe în sumă de 6008777 lei și, respectiv, de 1981441 lei.

Consideră că, în situația dată, instanța de fond corect a admis în principiu acțiunea civilă înaintată, urmând ca supra sumelor invocate să se pronunțe instanța civilă.

În acest sens, fiind luat în considerare că, suma pretinsă de la SRL„Cerealeun-Com”SC survine în urma controlului fiscal, fiind calculat impozitul în calitate de întreprinzător în mărime de 1359814 lei, în același timp, fiind calculată penalitatea conform art. 228 alin. (2) Cod fiscal, în mărime de 43340 lei, cu aplicarea sancțiunii fiscale în mărime de 407 944 lei, conform art. 261 alin. (4) Cod fiscal, 1000 lei în temeiul art. 260 alin. (3) și 169 343 lei în temeiul art. 10 alin. (5) al Legii cu privire la antreprenariat și întreprinderi.

Referitor la SRL„Cereale Comerț”SC, în urma controlului efectuat, pretenția pecuniară imputabilă a fost constituită din însumarea impozitului pe venit din activitatea în calitate de întreprinzător în valoare de 319 765 lei, în același timp fiind calculată taxa pe valoare adăugată în mărime de 402 436 lei, impozitul pe venit din salariu în mărime de 896 lei, impozitul pe venit reținut la sursa de plată, precum și taxa pentru folosirea drumurilor în mărime de 25 509 lei, în același timp, fiind calculate penalități în valoare totală de 138 978 lei și amenzi în sumă totală de 4 981 033 lei.

Pe de altă parte, recurentul a menționat că reprezentantul Inspectoratului Fiscal de Stat a solicitat admiterea în principiu a acțiunilor civile înaintate doar față de SRL„Cereale Comerț”SC și SRL„Cerealeun-Com”SC, urmând ca ulterior asupra cuantumului despăgubirilor să se pronunțe instanța în ordinea procedurii civile.

După care, declarând apel, contrar prevederilor legale, reprezentantul Inspectoratului Fiscal de Stat și-a modificat cerințele, solicitând încasarea sumelor de 6008777 lei și 1981441 lei.

Astfel, la examinarea apelurilor, instanța urma să ia în considerare acest moment și să verifice cine de facto administra și era fondatorul persoanelor juridice, de la care s-a dispus încasarea prejudiciului material cauzat statului, dar să nu dispună abuziv și vădit neîntemeiat încasarea în mod solidar de la toți inculpații a sumelor de 6008777 lei și 1981441 lei.

6.2. Inculpații Bulbaș D. și Bulbaș A. au declarat recurs și au solicitat casarea totală a deciziei instanței de apel, cu menținerea în vigoare a sentinței, invocând temeiurile de drept prevăzute în art. 427 alin. (1) pct. 6), 8), 14) Cod de procedură penală - hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția, Curtea Constituțională a recunoscut neconstituțională prevederea legii aplicate în cauza respectivă.

Recurenții au susținut că instanța de apel nu a respectat întocmai prescripțiile legale și nu a judecat cauza în limita și în raport cu toate circumstanțele de fapt și de drept invocate în rechizitoriu, or, eronat s-a indicat că, sumele de bani ce urmează a fi

încasate în mod solidar de la inculpați reiese din deciziile Serviciului Fiscal de Stat, care nu au fost contestate de către inculpați și astfel urmează a fi admise acțiunile civile.

Consideră recurenții că circumstanțele expuse atestă în mod lucid că instanța de apel nu a judecat cauza penală în condițiile legii, adoptând o hotărâre care nu cuprinde motivelor legale pe care se întemeiază soluția, reieșind din faptul că în rechizitoriu sunt indicate alte sume.

La fel, recurenții au relevat că este neîntemeiat argumentul instanței de apel, precum că decizia SFS este în vigoare, nefiind contestată de către inculpați, întrucât doar reprezentanții legali a persoanelor juridice au fost în drept să conteste aceste decizii, contabilul Bulbaș D. nu a fost delegat cu astfel de drepturi de a o contesta în instanța de judecată, nici Bulbaș A. nu a dispus de atare împuterniciri, deoarece la momentul emiterii deciziei de către SFS nu mai deținea funcția de administrator al SRL „Cereale Comerț”SC, mai mult ca atât deciziile SFS se referă doar la persoanele juridice.

Totodată, au menționat că nu este clară poziția Serviciului fiscal de Stat, care a formulat în instanța de fond acțiune civilă privind încasarea prejudiciului material de la persoanele juridice, iar în instanța de apel a solicitat încasarea în mod solidar de la toți inculpații prejudiciul respectiv, ținând cont și de faptul că amenzile și penalitățile prin deciziile ulterioare emise de SFS sunt aplicate nemijlocit persoanelor juridice și este totalmente neîntemeiată solicitarea de a pune în sarcina lui Bulbaș A. și Bulbaș D. achitarea amenzilor și penalităților, la care aceștia nu au tangență și nu le sunt imputabile.

Astfel, fiindu-le încălcat dreptul participanților la un proces echitabil, stipulat în art. 6 pct. 1) al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, precum și principiile contradictorialității și egalității părților în drepturi procedurale, ce constituie temei de casare a deciziei.

Un alt temei de casarea a deciziei îl constituie și faptul că, prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 30.01.2018 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din art. 10 pct. 4 din Legea nr. 845-XII din 3 ianuarie 1992 cu privire la antreprenariat și întreprinderi (Sesizarea nr. 154g/2017) s-au declarat neconstituționale textele „activității fără licență” și „amendă în mărimea venitului brut” din art. 10 pct. 4) din Legea nr. 845-XII din 03.01.1992 cu privire la antreprenariat și întreprinderi.

Respectiv, având la bază Hotărârea menționată a Curții Constituționale, se atestă netemeinicia deciziei SFS nr. 76 din 16.07.2017 în partea aplicării amenzii față de SRL „Cereale Comerț”SC în mărime de 4 618 532 lei, în temeiul art. 10 alin.(4) al Legii cu privire la antreprenariat și întreprinderi, și care se pretinde a fi încasată în mod solidar de la inculpați, atât persoane fizice, cât și persoane juridice.

7. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 17 aprilie 2018 au fost admise recursurile ordinare declarate de inculpați, casată parțial hotărârea atacată, în partea soluționării acțiunii civile, cu dispunerea rejudecării cauzei în această parte de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În rest, celelalte dispoziții ale hotărârii atacate au fost menținute

8. Pentru a pronunța soluția dată, instanța de recurs, verificând actele cauzei, raportate la criticele invocate de inculpați privind soluția instanței de apel în partea

acțiunii civile în cadrul acestui proces penal, Colegiul a conchis că este nefondată concluzia instanței de apel privind încasarea prejudiciilor materiale solicitate de partea civilă, în mod solidar, de la toți inculpații, depășind vădit limitele judecării acesteia cauze și desconsiderând prevederile legale ce guvernează procedura judecării acesteia.

În această ordine de idei, instanța de recurs, notificând prevederile art. 23 alin. (2), 219 alin. (1) Cod de procedură penală, a constatat că, potrivit rechizitoriului, inculpații Gorbatîh L., Bulbaș A. și Bulbaș D., acționând prin participație, au fost învinuiți de comiterea infracțiunii de evaziune fiscală, care a dus la prejudicierea statului cu suma totală de 2.247.536,02 lei, iar persoanele juridice SC„Cerealeun-Com”SRL și SC„Cereale Comerț”SRL, săvârșind aceiași infracțiune, au prejudiciat statul cu 1.359.814 lei și, respectiv, cu 426.629 lei.

Totodată, a fost reținut și faptul că, la momentul investirii instanței, prin rechizitoriu, cu judecarea cauzei pe fond, careva acțiuni civile nu au fost înaintate, iar prejudiciul estimat a fost indicat în rechizitoriu.

Ulterior, la etapa judecării cauzei pe fond, după ce inculpații au inițiat procedura examinării cauzei în temeiul art. 364¹ CPP, Serviciul Fiscal de Stat a depus două acțiuni civile îndreptate împotriva persoanelor juridice SC„Cerealeun-Com”SRL și SC„Cereale Comerț”SRL, prin care se pretinde încasarea în beneficiul statului a sumei de 1981441 lei de la SC„Cerealeun-Com”SRL și a sumei de 6008777 lei de la SC„Cereale Comerț”SRL (f.d. 233-236, vol. VI), care, prin sentința instanței de fond, au fost admise în principiu, lăsând ca asupra cuantumului despăgubirilor să se expună instanța în ordinea procedurii civile.

Însă, instanța de apel, la judecarea cauzei la apelurile declarate de partea acuzării și partea civilă, a admis integral acțiunile civile, mai mult ca atât, a dispus încasarea, în mod solidar, a sumei de 6008777 lei de la Gorbatîh L., Bulbaș A., Bulbaș D. și persoana juridică SRL„Cereale Comerț” SC, în beneficiul statului, iar a sumei de 1981441 lei de la Gorbatîh L., Bulbaș A., Bulbaș D. și persoana juridică SRL„Cerealeun-Com” SC, în beneficiul statului.

Instanța de recurs a reliefat că, pretențiile pecuniare avansate de Serviciul Fiscal de Stat au fost admise în volum deplin, în acest sens fiind depășit considerabil prejudiciul cauzat statului constatat prin rechizitoriu, deoarece calculul acestor sume rezultă din deciziile Serviciului Fiscal de Stat nr. 73 și nr. 76, ambele datate cu 16.06.2017, pe când rechizitoriul în cauza dată a fost întocmit la data de 04.05.2017, (f.d. 117, vol. VI), iar materialele dosarului au fost expediate în instanță la 10.05.2017. (f.d.126, vol. VI).

La fel, instanța de recurs a menționat și faptul că, prevederile art. 1414 Cod civil nu sunt aplicabile în cauza deferită judecării, adică dispunerea încasării solidare de la toți inculpații este inacceptabilă, întrucât în primul rând acțiunea civilă a fost înaintată doar împotriva persoanelor juridice, iar în al doilea rând sumele prezentate în calculul Serviciului Fiscal de Stat țin nemijlocit de controlul fiscal efectuat la persoanele juridice și neregulile admise de SRL„Cerealeun-Com”SC și SRL„Cereale Comerț”SC, prin încălcarea legislației fiscale.

Respectiv, limitele răspunderii civile delictuale care se extind asupra inculpaților, nu pot ieși din limitele prejudiciului constatat prin rechizitoriu, având în

vedere că această cauză a fost judecată în procedura simplificată și aceștia au recunoscut integral și fără careva rezerve fapta incriminată prin actul de învinuire și cel de sesizare a instanței.

Prin urmare, Colegiul penal a statuat că, reieșind din soluția instanței de apel, inculpații sunt obligați să achite, în mod solidar, un prejudiciul pecuniar care a fost pretins doar de la persoanele juridice, constatată printr-un act de control fiscal ulterior formulării învinuirii și rechizitoriului, ceea ce constituie o încălcare vădită a limitelor judecării acestei cauze de către instanța de apel.

9. Prin decizia din 01 august 2018 a Colegiului penal al Curții de Apel Bălți au fost respinse ca nefondate apelurile declarate, cu menținerea hotărârii atacate.

10. Pentru a pronunța soluția dată, instanța de apel, la rejudecarea cauzei, a menționat că prin decizia din 17.04.2018 a Curții Supreme de Justiție, cauza penală a fost remisă la o nouă rejudecare în latura acțiunii civile înaintate de Serviciul Fiscal de Stat privind recuperarea prejudiciului material cauzat prin infracțiunea comisă de inculpați, iar în partea soluționării laturii penale decizia nu a fost casată, iar careva obiecții de la participanții la proces nu au parvenit, astfel că, instanța de apel s-a expus doar în latura acțiunii civile înaintate de Serviciul Fiscal de Stat.

În această ordine de idei, instanța de apel a reținut că, cauza penală s-a examinat în procedură simplificată, conform prevederilor art. 364¹ Cod de procedură penală, în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, ceea ce specifică că inculpații, până la începerea cercetării judecătorești, prin înscris autentic (cerere) au recunoscut faptele săvârșite și indicate în rechizitoriu și au solicitat ca judecata să se facă în baza probelor administrate în faza de urmărire penală.

La fel, instanța de apel a menționat că, în instanța de judecată Serviciul Fiscal de Stat și-a modificat cuantumul acțiunii civile, prin care a solicitat încasarea de la SRL „Cerealeun-Com”SC suma de 1981441 lei, iar de la SRL „Cereale Comerț”SC suma de 6008777 lei, care, prin hotărârea primei instanțe a fost admisă în principiu, lăsând ca asupra cuantumului pretențiilor să se pronunțe instanța în ordine civilă.

Pornind de la materialele cauzei, instanța de apel a constatat ca fiind corecte concluziile instanței de fond, precum că asupra cuantumului încasării prejudiciului material urmează să se expună instanța de judecată în ordine civilă, deoarece s-a stabilit că, din conținutul acțiunii civile înaintate de Serviciul Fiscal de Stat în ședința de judecată, sumele solicitate pentru încasare diferă radical de sumele indicate în rechizitoriu.

Cu referire la acest aspect, instanța de apel a reținut că limitele răspunderii civile delictuale care se extind asupra inculpaților nu pot ieși din limitele prejudiciului constatată prin rechizitoriu, luând în considerație că cauza a fost judecată în procedură simplificată prin care se recunoaște integral actul de învinuire inclusiv și acțiunea civilă dacă se înaintează.

Sub acest aspect, instanța de apel a accentuat că acțiunea civilă în quantum majorat înaintată de Serviciul Fiscal de Stat, pune la bază un act care a fost emis după încheierea actului de învinuire „Rechizitoriu”.

Prin urmare, la înaintarea acțiunii avansate în fața instanței de judecată împotriva inculpaților, trebuie să reprezinte o probă ce dovedesc consecința directă a infracțiunii deduse judecării, mai cu seamă în cazul pretinderii recuperării prejudiciului material.

Totodată, instanța de apel a reținut că potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată din data de 24.07.2017, reprezentantul IFS, Morcov Marin s-a pronunțat pentru admiterea în principiu a acțiunii civile, nu a prezentat instanței probe și nu a explicat instanței, din care considerente a fost majorată suma acțiunii civile și dacă acestea au legătură directă de cauzalitate cu acțiunile inculpaților.

În aspectul dat, instanța de apel a ținut să menționeze și conținutul apelului din care reiese, că Serviciul Fiscal de Stat exprimă dezacordul cu soluția primei instanțe privind admiterea în principiu a acțiunii civile, însă nu înaintează acțiune de modificare a cerințelor sau de concretizare a daunei materiale bazată pe probe pertinente, concludente și utile în acest sens, dar solicită în general admiterea acțiunilor civile înaintate în prima instanță față de SRL„Cereale Comerț”SC și SRL„Cerealeun-Com”SC cu încasarea sumelor indicate în mod solidar de la cinci inculpați în această cauză penală, inclusiv, de la Bulbaș Anatolie, Bulbaș Daniel și Gorbatîh Lilian, fără a menționa care este norma legală privind încasarea daunei solidare de la inculpații care nici nu au fost indicați ca parte în acțiunea civilă.

11. Decizia instanței de apel a fost atacată cu recursuri ordinare de procuror și de Serviciul Fiscal de Stat.

11.1. Procurorul, invocând temeiul de drept prevăzut în art.427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită casarea acesteia, cu remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată, indicând că concluzia pronunțată de instanța de apel este neîntemeiată, deoarece cauza dedusă judecării a fost examinată în procedura specială, conform art. 364¹ Cod de procedură penală și acțiunea civilă urma a fi admisă integral în mărimea prejudiciului cauzat statului indicat în rechizitoriu, conform căruia s-a constatat că, inculpații Gorbatîh Lilian, Bulbaș Anatolie, Bulbaș Daniel, acționând prin participație, au comis infracțiunea de evaziune fiscală, care a dus la prejudicierea statului cu suma de 2.247.536,02 lei, iar persoanele juridice SRL„Cerealeun-Com”SC și SRL„Cereale Comerț”SC, săvârșind aceiași infracțiune, au prejudiciat statul cu 1.359.814 lei și respectiv cu 426.629 lei.

Acuzatorul de stat consideră că aceste sume au fost probate prin administrarea probelor pertinente, concludente și utile, care au fost recunoscute de către inculpați.

11.2. Serviciul Fiscal de Stat, în persoana directorului Pușcuța Serghei, invocând temeiul de drept prevăzut în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită casarea hotărârii instanței de apel, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunile civile formulate de Serviciul Fiscal de Stat să fie admise.

În susținerea solicitării sale, și-a exprimat dezacordul cu soluția instanței de apel în partea acțiunilor civile, considerând că este neîntemeiată, deoarece nu a aplicat prevederile art. 225 Cod de procedură penală și nu a admis acțiunile civile înaintate de către Serviciul Fiscal de Stat în cadrul examinării cauzei în prima instanță, prin care s-a solicitat încasarea în beneficul statului de la SRL„Cerealeun-Com”SC suma de 1 981 441 lei și de la SRL„Cereale Comerț”SC suma de 6008777 lei, în vederea recuperării

prejudiciului cauzat Bugetului Public Național, or, în acțiunile înaintate au fost explicate din ce constau sumele prejudiciului cauzat.

Totodată, menționând și faptul, că inculpații au recunoscut vinovăția lor în comiterea infracțiunii imputate prin rechizitoriu, fiind de acord cu recuperarea prejudiciului cauzat.

Mai mult ca atât, deciziile Serviciului Fiscal de Stat nu au fost contestate de inculpați, astfel prin prisma art. 252 alin. (3) Cod fiscal, acestea devin executorii.

12. Prin decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 26 februarie 2019 au fost admise recursurile ordinare declarate de procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Gavdiuc Valentina și de Serviciul Fiscal de Stat, în persoana directorului Pușcuța Serghei, casată total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 01 august 2018, în cauza penală în privința lui Gorbatîh Lilian, Bulbaș Anatolie, Bulbaș Daniel, persoana juridică SRL„Cereale Comerț”SC și persoana juridică SRL„Cerealeun-Com”SC și dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Instanța de recurs a constatat cu certitudine că, prejudiciul cauzat statului prin acțiunile ilegale ale inculpaților Gorbatîh L., Bulbaș A. și Bulbaș D., condamnați pentru comiterea infracțiunii de evaziune fiscală, se estimează la suma totală de 2.247.536,02 lei, iar persoanele juridice SC„Cerealeun-Com”SRL și SC„Cereale Comerț”SRL, condamnate pentru aceiași infracțiune, au prejudiciat statul cu 1.359.814 lei și respectiv, cu 426.629 lei, or, acest prejudiciu și anume sumele menționate supra, sunt indicate în ordonanțele de punere sub învinuire și în rechizitoriu, care au fost constatate în urma efectuării controlului fiscal pentru perioada de activitate 2015 – 2016, dispus prin ordonanța emisă la 06 decembrie 2016 de către procurorul N. Busuioc și reflectate în actele de control emise de Inspectoratul Fiscal Principal de Stat din 31.03.2017.

Acest prejudiciu a fost recunoscut de către inculpații Gorbatîh L., Bulbaș A. și Bulbaș D. și persoanele juridice SC„Cerealeun-Com”SRL și SC„Cereale Comerț”SRL, la judecarea cauzei în prima instanță, prin faptul că, au solicitat examinarea cauzei pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, în conformitate cu art. 364¹ Cod de procedură penală, recunoscând săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și nu au solicitat administrarea de noi probe.

Totodată, prin acțiunile civile înaintate de Serviciul Fiscal de Stat, în faza de examinare a cauzei în prima instanță, s-a solicitat încasarea în beneficiul statului a sumei de 1981441 lei de la SC„Cerealeun-Com”SRL și a sumei de 6008777 lei de la SC„Cereale Comerț”SRL, care se compun din calculele efectuate în baza deciziilor Serviciului Fiscal de Stat nr. 73 și nr. 76, ambele datate cu 16.06.2017.

Prin urmare, aceste decizii nu sunt în raport cu circumstanțele cauzei în speța dată, or, acestea au fost emise după întocmirea actului de învinuire - 04.05.2017 (f.d. 117, vol. VI), în care s-a indicat la concret fapta imputată și prejudiciul cauzat statului prin acțiunile ilegale comise de inculpații Gorbatîh L., Bulbaș A. și Bulbaș D. și persoanele juridice SC„Cerealeun-Com”SRL și SC„Cereale Comerț”SRL, or, aceștia din urmă au recunoscut săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu.

În speța dată, acțiunile inculpaților Gorbatîh L., Bulbaș A. și Bulbaș D. și a persoanelor juridice SC„Cerealeun-Com”SRL și SC„Cereale Comerț”SRL au fost încadrate în baza art. 244 alin. (2) lit. b) Cod penal cu agravanta infracțiunii de evaziune fiscală în proporții deosebit de mari și în acest sens, instanța de recurs a menționat, că în condițiile când mărimea pagubelor influențează încadrarea acțiunilor, stabilirea pedepsei condamnatului și soluționarea altor chestiuni ce urmează a fi examinate la adoptarea sentinței, instanța nu poate să admită în principiu acțiunea civilă de încasare a prejudiciului material, care a fost stabilit în constatarea faptelor prejudiciabile săvârșite de către inculpat expusă în hotărârea de condamnare.

Astfel, potrivit prevederilor art. 385 alin. (1) pct. 11) Cod de procedură penală, la adoptarea sentinței, instanța de judecată soluționează și chestiunea, dacă trebuie reparată paguba materială atunci când nu a fost intentată acțiunea civilă.

Instanțele ierarhic inferioare neîntemeiat au admis în principiu acțiunea civilă în partea încasării prejudiciului material, neluând în considerație faptul, că prejudiciul a fost cauzat nemijlocit prin acțiunile interzise de legea penală pentru care inculpații au fost condamnați de către instanțele de judecată.

Potrivit jurisprudenței CtEDO (*cauza Moreira de Azevedo c. Portugal, 23.10.1990*) Curtea a decis, că atunci când victima unei infracțiuni se constituie parte civilă în procesul penal, aceasta semnifică introducerea unei cereri în despăgubiri, chiar dacă ea nu a cerut, în mod expres, repararea prejudiciului suferit.

Prin dobândirea calității de parte civilă în procesul penal, ea are în vedere nu numai condamnarea penală a autorului infracțiunii, ci și repararea pecuniară a prejudiciului pe care l-a suferit.

În așa mod, concluziile instanțelor ierarhic inferioare, ce țin de soluționarea acțiunii civile în speța sunt neîntemeiate și consideră necesar de a indica repetat instanței de apel, că aceasta urmează de a se expune asupra prejudiciului cauzat prin infracțiune și indicat expres în rechizitoriu, precum și asupra acțiunii civile în corespundere cu prevederile legale expuse supra și motivele casării deciziei recurate, fiind indicate repetat (anterior prin decizia CSJ din 17.04.2018), ținând cont de faptul că, potrivit art. 436 alin. (2) Cod de procedură penală, pentru instanța de rejudecare, indicațiile instanței de recurs sunt obligatorii în măsura în care situația de fapt rămâne cea care a existat la soluționarea recursului.

Din considerentele menționate, soluția adoptată de către instanța de apel este contrară prevederilor legale, astfel, instanța de apel, judecând cauza dată, a comis eroarea de drept prevăzută în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, la care se face referire în recurs, eroare ce nu poate fi corectată de către instanța de recurs, deci există temeiul de casare a soluției adoptate de către instanța de apel.

13. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 14 septembrie 2022 au fost admise apelurile declarate, casată parțial sentința în latura civilă, pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță:

A fost admisă parțial acțiunea civilă înaintată de Serviciul Fiscal de Stat al RM cu încasarea de la SRL„Cereale Comerț”SC, c/f xxxx, în beneficiul statului, a sumei de 749374,02 lei.

A fost admisă parțial acțiunea civilă înaintată de Serviciul Fiscal de Stat al RM, cu încasarea de la SRL„Cerealeun-Com”SC, c/f xxxx, în beneficiul statului, a sumei de 1359814 lei.

13.1 Pentru a pronunța soluția dată, instanța de apel, la rejudecarea cauzei, a menționat că cauza penală a fost judecată în prima instanță în procedură simplificată, potrivit prevederilor reglementate de art. 364¹ Cod de procedură penală, în baza probelor administrate în faza de urmărire penală.

O trăsătură a procedurii simplificate de judecare a cauzei penale, în care au fost formulate acțiuni civile, constă în faptul că, de regulă, prin recunoașterea integrală a vinovăției, inculpații urmează să recunoască implicit și acțiunea civilă înaintată împotriva acestora.

Acțiunea civilă exercitată în cadrul procesului penal are ca obiect tragerea la răspunderea delictuală a persoanelor responsabile potrivit legii civile pentru prejudiciul produs prin comiterea faptei care face obiectul acțiunii penale.

După cum se constată din materialele cauzei, în cadrul judecării cauzei în instanța de fond, Serviciul Fiscal de Stat a înaintat acțiune civilă împotriva persoanei juridice SRL„Cerealeun-Com”SC, solicitând recunoașterea ca parte civilă și încasarea în beneficiul statului a sumei de 1981441 lei de la SC„Cerealeun-Com”SRL /f.d.233-234 vol. 6/.

În argumentarea pretențiilor sale, partea civilă a indicat în acțiunea civilă următoarele considerente:

-Prin ordonanța privind dispunerea efectuării controlului fiscal prin metoda verificării totale, emisă la data de 06 decembrie 2016 de către procurorul N. Busuioc, a fost dispusă efectuarea controlului fiscal prin metoda verificării totale la entitatea SRL„Cerealeun-Com”SC, pentru perioada de activitate 2015-2016 de către specialiștii SFS.

-Controlul fiscal a fost efectuat, rezultatele căruia au fost reflectate în actul de control nr. 5-679463 din 31.03.2017, fiind emisă ulterior Decizia Serviciului Fiscal de Stat nr. 73 asupra cazului de încălcare a legislației comisă de SRL„Cerealeun-Com”SC la data de 16 iunie 2017.

-În temeiul deciziei menționate au fost calculate obligațiuni fiscale în sumă totală de 1981441 lei, constituite din plăți de bază la impozite -1359814 lei, majorări de întârziere (penalități) ce constituie 43340 lei și amenzi în sumă de 578287 lei.

-Reieșind din faptul că la moment entitatea SRL„Cerealeun-Com”SC nu a executat decizia SFS sus menționată se constată necesitatea întreprinderii tuturor măsurilor necesare în vederea recuperării prejudiciului prin intentarea unei acțiuni civile în cadrul procesului penal.

-Drept urmare, prin acțiunile factorilor de decizie a SRL„Cerealeun-Com”SC au fost cauzate daune în proporții considerabile bugetului public național.

La fel, Serviciul Fiscal de Stat a înaintat acțiune civilă împotriva persoanei juridice SRL„Cereale Comerț”SC, solicitând recunoașterea ca parte civilă și încasarea în beneficiul statului a sumei de 6008777 lei /f.d.235-236 vol. 6/.

În argumentarea pretențiilor sale, Serviciul Fiscal de stat a invocat în acțiunea civilă următoarele considerente:

-Prin ordonanța privind dispunerea efectuării controlului fiscal prin metoda verificării totale, emisă la data de 06 decembrie 2016 de către procurorul N. Busuioc, a fost dispusă efectuarea controlului fiscal prin metoda verificării totale la entitatea SRL„Cerealeun-Com”SC, pentru perioada de activitate 2015-2016 de către specialiștii SFS.

-Controlul fiscal a fost efectuat, rezultatele căruia au fost reflectate în actul de control nr. 5-679464, prelungit pe formularul nr. 5-679465 din 31.03.2017, fiind emisă ulterior Decizia Serviciului Fiscal de Stat nr. 76 asupra cazului de încălcare a legislației comisă de SRL„Cereale Comerț”SC la data de 16 iunie 2017.

-În temeiul deciziei menționate au fost calculate obligațiuni fiscale în sumă totală de 6008777 lei, constituite din plăți de bază - 888766 lei, majorări de întârziere (penalități) ce constituie 138978 lei și amenzi în sumă de 4981033 lei.

-Reieșind din faptul că la moment entitatea SRL„Cerealeun-Com”SC nu a executat decizia SFS sus menționată s-a constatat necesitatea întreprinderii tuturor măsurilor necesare în vederea recuperării prejudiciului prin intentarea unei acțiuni civile în cadrul procesului penal.

-Drept urmare, prin acțiunile factorilor de decizie a SRL„Cerealeun-Com”SC au fost cauzate daune în proporții considerabile bugetului public național.

Din faptele penale constatate de instanța de fond, considerate ca fiind dovedite în acțiunile inculpaților rezultă clar și cert, că inculpații Gorbatîh Lilian, Bulbaș Anatolie și Bulbaș Daniel, acționând prin participație, au comis infracțiunea de evaziune fiscală, care a dus la prejudicierea statului cu suma totală de 2.247.536,02 lei.

La fel, potrivit faptelor constatate de instanța de fond, s-a constatat cert, că persoana juridică SC„Cerealeun-Com”SRL, săvârșind aceeași infracțiune, a prejudiciat statul prin diminuarea impozitului pe venit provenit din activitatea de întreprinzător pentru anul 2016 cu 1.359.814 lei, iar SRL„Cereale Comerț”SC a adus prejudiciu statului prin diminuarea sumelor TVA aferentă bugetului în sumă de 426.629 lei, în sumă de 321397 lei prin diminuarea impozitului pe venit din activitatea de întreprinzător și în sumă de 1348,02 lei prin diminuarea impozitului pe venit reținut din salariu pentru perioada fiscală iunie 2016, în sumă totală de 749374,02 lei.

Anume acest prejudiciu și a fost recunoscut de către inculpații Gorbatîh Lilian, Bulbaș Anatolie și Bulbaș Daniel și de către reprezentanții persoanelor juridice SRL„Cerealeun-Com”SC și SRL„Cereale Comerț”SC, la judecarea cauzei în prima instanță, mai ales că au solicitat examinarea cauzei pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, în conformitate cu art. 364¹ Cod de procedură penală, recunoscând săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și nu au solicitat administrarea de noi probe.

În latura penală, sentința instanței de fond de condamnare nu a fost atacată de inculpați.

Instanța de fond a admis în principiu acțiunile civile înaintate pe caz, cu motivarea, că acțiunile civile înaintate de către Serviciul Fiscal de Stat, cu sediul în mun. Chișinău, str. C. Tanase 9, către SC„Cerealeun-Com”SRL și SC„Cereale Comerț”SRL, instanța de judecată le-a admis în principiu, lăsând ca asupra cuantumului despăgubirilor să se pronunțe instanța în ordinea procedurii civile.

În sensul dat, instanța de fond a omis să motiveze soluția primită pe caz, neaducând careva argumente în susținerea concluziei adoptate. Colegiul penal la adoptarea soluției pe caz, a operat cu prevederile art. 387 alin.(1), (3) Cod de procedură penală, care reglementează, că odată cu pronunțarea sentinței de condamnare, instanța de judecată, apreciind dacă sunt dovedite temeiurile și mărimea pagubei cerute de partea civilă, admite acțiunea civilă, în tot sau în parte, ori o respinge și numai în cazuri excepționale când, pentru a stabili exact suma despăgubirilor convenite părții civile, ar trebui amânată examinarea cauzei, instanța poate să admită, în principiu, acțiunea civilă, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor convenite să hotărască instanța civilă.

În aspectul dat, cu toate că instanța de fond, stabilind vinovăția inculpaților în faptele stabilite prin sentința de condamnare, cât și constatând sumele prin care a fost prejudiciat statul în urma acțiunilor persoanelor juridice administrate de inculpați, era obligată să-și motiveze soluția adoptată, instanța de fond nu și-a motivat deloc cu argumente temeinice soluția adoptată în latura civilă.

Acțiunile inculpaților Gorbatîh Lilian, Bulbaș Anatolie și Bulbaș Daniel și a persoanelor juridice SRL„Cerealeun-Com”SC și SRL„Cereale Comerț”SC au fost încadrate în baza art. 244 alin. (2) lit. b) Cod penal cu agravanta infracțiunii de evaziune fiscală în proporții deosebit de mari, astfel că în condițiile când mărimea pagubelor influențează încadrarea acțiunilor, stabilirea pedepsei persoanelor vinovate, instanța de fond nu era în drept să admită în principiu acțiunile civile de încasare a prejudiciului material, stabilit în constatarea faptelor prejudiciabile săvârșite de către inculpați, după cum s-a constatat în sentința de condamnare adoptată.

Anume din motivele indicate în aspectul dat, în latura civilă, apelurile declarate au fost admise parțial, inclusiv din alte motive decât cele invocate, sentința instanței de fond casată parțial, cu rejudecarea cauzei și adoptarea unei hotărâri noi.

Colegiul penal a ținut cont de motivarea și indicațiile instanțelor de recurs ordinar, când a fost remisă de două ori cauza la rejudecare în instanța de fond, preluând în parte motivarea adusă deciziile adoptate pe caz, cu excepția sumelor indicate de instanța de recurs ordinar, care sunt diferite potrivit sumelor indicate în faptele constatate ca fiind dovedite în acțiunile inculpaților.

Iar angajarea răspunderii civile delictuale pentru prejudiciile cauzate prin fapta proprie presupune existența cumulativă a patru condiții constitutive, și anume: prejudiciul, fapta ilicită, raportul de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu, precum și vinovăția autorului faptei ilicite și prejudiciabile.

Răspunderea civilă delictuală sau reparatorie are ca primă finalitate repararea prejudiciului cauzat, iar prejudiciul reprezintă condiția dar și măsura răspunderii reparatorii, întrucât aceasta se angajează numai în limita prejudiciului injust cauzat.

Potrivit prevederilor art. 1398 Cod civil, în redacția legii în vigoare la data comiterii infracțiunii constatate în acțiunile inculpaților, de până la 01.03.2019, care reglementează clar, că cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune. O altă persoană decât autorul prejudiciului este obligată să repare prejudiciul numai în cazurile expres prevăzute de lege.

Prin urmare, acțiunile civile pe caz sunt înaintate doar împotriva persoanelor juridice, nu și împotriva inculpaților Gorbatîh Lilian, Bulbaș Anatolie și Bulbaș Daniel, totodată sumele solicitate spre încasare de Serviciul Fiscal de Stat din acțiuni țin nemijlocit de controlul fiscal efectuat la persoanele juridice și neregulile admise de SRL„Cerealeun-Com”SC și SRL„Cereale Comerț”SC, prin încălcarea legislației fiscale.

Astfel, ținând cont de faptul că acțiunile civile pe caz au fost înaintate doar față de persoanele juridice, în aspectul dat fiind stabilite cert prin sentință sumele prin care a fost prejudiciat statul în urma activității persoanelor juridice SRL„Cerealeun-Com”SC și SRL„Cereale Comerț”SC, s-a conchis că doar de la persoanele juridice urmează a fi încasate sumele constatate în faptele criminale considerate ca fiind dovedite prin care a fost prejudiciat statul, și nu inclusiv și de la inculpații Gorbatîh Lilian, Bilbaș Anatolie și Bulbaș Daniel, după cum s-a solicitat în apelul declarat de către Serviciul Fiscal de Stat și în susțineri.

Totodată, nu pot fi încasate anume sumele solicitate de procuror în apel, precum și de Serviciul Fiscal de Stat, deoarece limitele răspunderii civile delictuale care se extind asupra persoanelor juridice responsabile pe caz nu pot ieși din limitele prejudiciului constatat potrivit acțiunilor criminale stabilite ca comise prin acțiunile persoanelor juridice.

În sensul dat, prin acțiunile civile înaintate pe caz sunt solicitate sume care depășesc vădit prejudiciul imputabil persoanelor juridice prin învinuirea adusă și faptele prejudiciabile stabilite ca comise, doar că cuantumul prejudiciului material revendicat nu-l poate depăși pe cel imputabil inculpaților prin rechizitoriu și stabilit de instanță.

Mai mult, după cum rezultă din acțiunile civile, calculul acestor sume solicitate reiese din deciziile Serviciului Fiscal de Stat adoptate cu nr. 73 asupra cazului de încălcare fiscală comisă de SRL„Cerealeun-Com”SC și cu nr. 76 asupra cazului de încălcare comisă de SRL„Cereale Comerț”SC, ambele decizii fiind de la 16.06.2017, prin care s-au indicat încălcări constatate prin actul de control fiscal ulterior formulării învinuirii și rechizitoriului, deoarece rechizitoriul în cauza dată a fost întocmit la data de 04.05.2017 /f.d.117, vol. 6/, cauza penală fiind expediată spre judecare în instanța de fond la 10.05.2017 /f.d.126, vol. 6/.

Din considerentele expuse, a fost admisă doar parțial acțiunea civilă înaintată de Serviciul Fiscal de Stat al RM, cu încasarea de la SRL„Cereale Comerț”SC, c/f xxxx, în beneficiul statului, a sumei de 749374,02 lei, cu titlu de prejudiciu adus prin infracțiune, după cum s-a stabilit.

La fel, a fost admisă parțial acțiunea civilă înaintată de Serviciul Fiscal de Stat al RM, cu încasarea de la SRL„Cerealeun-Com”SC, c/f xxxx, în beneficiul statului, a sumei de 1359814 lei.

Nu au putut fi reținute afirmațiile reprezentanților persoanelor juridice ce țin de faptul că admiterea acțiunilor civile în cazul dat ar însemna dublarea sumelor încasate de la persoanele juridice în folosul Serviciului Fiscal de Stat, potrivit tabelelor definitive ale creanțelor debitorului SRL„Cereale Comerț /f.d. 221-222 vol. 8/ și SRL„Cerealeun-Com”SC /f.d. 223 vol. 8/ fiind validate creanțele Inspectoratului

Fiscal de Stat, deoarece din tabelele respective nu rezultă că sunt validate creanțe anume în aceleași sume și referitor la aceleași pretenții care sunt solicitate și în acțiunile civile înaintate în cazul dat penal.

În cadrul judecării cauzei în ordine de apel a fost înaintată cerere din partea avocatului Țurcanu Tudor în numele inculpaților Bulbaș Anatolie și Bulbaș Daniel privind încetarea cauzei penale în legătură cu intervenirea termenului de prescripție, invocând următoarele motive:

-Conform învinuirii aduse, în perioada anului 2016 Gorbatîh Lilian, Bulbaș Daniel, Bulbaș Anatol, acționând prin participație a comis infracțiunea de evaziune fiscală prevăzute de art. 42 alin. (2) și (5), art. 244 alin. (2) lit. b) CP.

-Solicitând încetarea cauzei penale de învinuire a inculpaților Bulbaș Daniel, Bulbaș Anatol în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (2) și (5), art. 244 alin. (2) lit. b) CP, pe motivul intervenirii termenului de prescripție.

În sensul dat, referitor la învinuirea adusă inculpaților Bulbaș Anatolie și Bulbaș Daniel în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (2), (5), art. 244 alin. (2) lit. b) Cod penal, în latura penală nu a fost atacată sentința instanței de fond, astfel că în latura penală sentința instanței de fond are puterea lucrului judecat și în aspectul invocat instanța de apel nu poate interveni.

Astfel, a fost respinsă cererea avocatului Țurcanu Tudor privind încetarea procesului penal de învinuire a inculpaților Bulbaș Daniel și Bulbaș Anatol în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (2) și (5), art. 244 alin. (2) lit. b) Cod penal, pe motivul intervenirii termenului de prescripție, deoarece temei de încetare a procesului penal cu referire la inculpați din motivele invocate nu s-a stabilit.

În rest, a fost respinsă ca fiind nefondată solicitarea expusă în apelul declarat de procuror privind încasarea sumelor în volum deplin, deoarece sunt solicitate sume care depășesc vădit prejudiciul imputat persoanelor juridice prin învinuirea adusă și faptele prejudiciabile stabilite ca comise.

La fel, au fost respinse ca nefondate solicitările invocate în apelul Serviciului Fiscal de Stat privind încasarea sumelor pretinse de la toți inculpații în mod solidar, deoarece de fapt acțiuni civile în ordinea prevăzută de procedura penală față de toți inculpații nu au fost înaintate, fiind pretenții doar față de persoanele juridice.

Totodată, sumele solicitate vizează rezultatele controalelor efectuate după ce cauza penală în privința inculpaților a fost transmisă spre judecare în instanța de fond și cuprind inclusiv majorări de întârziere și amenzi, care depășesc cu mult volumul prejudiciului stabilit ca comis prin acțiunile persoanelor juridice, mai ales că mărimea prejudiciului material solicitat nu poate depăși mărimea prejudiciului cauzat stabilit prin hotărârea adoptată, astfel că afirmațiile sunt cu caracter de declarație.

14. Decizia instanței de apel a fost atacată cu recurs ordinar de Serviciul Fiscal de Stat, invocând temeiul de drept prevăzut în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită casarea parțială a hotărârii instanței de apel și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunile civile formulate de Serviciul Fiscal de Stat să fie admise.

În susținerea solicitării sale, și-a exprimat dezacordul cu soluția instanței de apel în partea acțiunilor civile, care în mod eronat a dispus respingerea acțiunilor civile înaintate de către Serviciul Fiscal de Stat în latura prejudiciului material.

Or, Serviciul Fiscal de Stat în mod consecvent a susținut acțiunile civile înaintate, fiind astfel, cu certitudine stabilită la faza urmăririi penale, suma prejudiciului cauzat BPN.

Totodată, inculpații Gorbatîh Lilian, Bulbaș Anatolie, Bulbaș Daniel, SRL„Cereale Comerț”SC și SRL„Cerealeun-Com”SC, în cadrul examinării cauzei au recunoscut săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu.

În decizia contestată instanța de apel a invocat că, prin acțiunile civile înaintate sunt solicitate sume care depășesc vădit prejudiciul imputabil persoanelor juridice prin învinuirea adusă și faptele prejudiciabile stabilite ca fiind comise.

Astfel, deciziile Serviciului Fiscal de Stat emise asupra cazului de încălcare a legislației nu au fost contestate de către inculpați, astfel, acestea au devenit executorii.

Totodată, acțiunile civile formulate de Serviciul Fiscal de Stat conțin și sumele calculate cu titlu de penalitate și amendă, astfel, penalitatea potrivit art. 228 alin .(1) Cod fiscal, reprezintă sumă calculată în funcție de quantumul impozitului, taxei și de timpul scurs din ziua în care acestea trebuiau plătite, indiferent de faptul dacă au fost sau nu calculate la timp.

Potrivit art. 236 alin. (1) Cod fiscal, amenda este o sancțiune fiscală care constă în obligarea persoanei ce a săvârșit o încălcare fiscală de a plăti o sumă de bani. Amenda se aplică indiferent de faptul dacă au fost aplicate sau nu alte sancțiuni fiscale ori plătite impozite, taxe, majorări de întârziere (penalități) calculate suplimentar la cele declarate sau nedeclarate.

Conform alin. (2), amenda reprezintă o parte a obligației fiscale și se percepe în modul stabilit pentru impunerea fiscală. Condițiile generale de tragere la răspundere pentru încălcare fiscală sunt prevăzute în art. 233 Cod fiscal, astfel potrivit alin. (3), tragerea la răspundere pentru încălcare fiscală a contribuabililor specificați la art. 232 nu eliberează de răspundere contravențională, penală sau de altă răspundere prevăzută de legislație dacă există temeiurile respective.

Răspunderea civilă urmărește în principal repararea unui prejudiciu produs ca urmare a săvârșirii unei fapte ilicite, dar are în același timp scopul de a determina în conștiința destinatarilor legii, adică a titularilor de drepturi și obligații civile, o conduită corectă și responsabilă.

Obligația de reparare a pagubei produse ca urmare a săvârșirii unei fapte ilicite are ca scop atât înlăturarea prejudiciului produs părții vătămate, dar prezintă totodată și un pronunțat rol preventiv, urmărind ca fapta susceptibilă să conducă la crearea unui prejudiciu să nu mai fie săvârșită în viitor.

S-a demonstrat faptul că, intimații (persoanele fizice: Gorbatîh Lilian, Bulbaș Anatolie, Bulbaș Daniel și persoanele juridice: SRL„Cereale Comerț”SC și SRL„Cerealeun-Com”SC) au pus în aplicare o schemă frauduloasă manifestată prin includerea în documentele contabile, fiscale a datelor vădit denaturate privind veniturile și cheltuieli, a unor cheltuieli ce nu au la bază operațiuni reale și/ori au la bază operațiuni ce nu au existat precum și prin tănuirea unor obiecte impozabile, acțiuni ce au condus la neachitarea impozitelor și taxelor față de bugetul public național în proporții deosebit de mari.

Argumentul intimațiilor precum că, odată acest subiect al pretențiilor materiale, printre care se regăsea și Serviciul Fiscal de Stat cu sumele invocate, deja a fost examinat de către instanțele naționale civile, nu urmează a fi reținut, or inculpații Gorbatîh Lilian, Bulbaș Anatolie și Bulbaș Daniel activând și gestionând persoanele juridice SRL„Cereale Comerț”SC și SRL„Cerealeun-Com”SC, în cadrul examinării procedurii de insolvență al persoanelor juridice nu au fost atrași la răspundere subsidiară.

Mai mult ca atât, în cazul din speță s-a solicitat încasarea prejudiciului material cauzat prin infracțiune, ca urmare a comiterii de către inculpați a infracțiunii prevăzute de art. 244 alin. (2) lit. b) Cod penal pentru care intimații au fost condamnați prin sentința Judecătorei Ungheni din 10.08.2017.

În cazul răspunderii delictuale, dacă prejudiciul este cauzat de două sau mai multe persoane, răspunderea lor este solidară (art. 1414 Cod civil în vigoare la data comiterii).

Referitor la capacitatea de a răspunde, în materie delictuală răspund toate persoanele care au săvârșit fapte ilicite și prejudiciabile, acționând cu discernământ.

Referitor la concluziile instanței de apel vizavi de răspunderea solidară a inculpaților din apelurile declarate, precum că este nefondat faptul că Serviciul Fiscal de Stat solicită încasarea prejudiciilor în mod solidar atât de la persoane juridice SRL„Cereale Comerț”SC și SRL„Cerealeun-Com”SC, cât și de la inculpații Gorbatîh Lilian, Bulbaș Anatolie și Bulbaș Daniel, or, atât inculpații, cât și persoane juridice SRL„Cereale Comerț”SC și SRL„Cerealeun-Com”SC, au recunoscut învinuirea formulată în rechizitoriu, au depus cerere prin care au solicitat examinarea cauzei în baza art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, au recunoscut faptul că, au cauzat prejudiciu statului, fiind responsabili în egală măsură pentru prejudicierea bugetului public național, astfel, sumele solicitate în acțiunile civile urmează a fi încasate corect în mod solidar de la inculpații Gorbatîh Lilian, Bulbaș Anatolie și Bulbaș Daniel, cât și persoane juridice SRL„Cereale Comerț”SC și SRL„Cerealeun-Com”SC.

Astfel, divergențe referitor la quantumul prejudiciilor materiale și sumelor indicate în acțiunile civile și ce urmează a fi încasate nu sunt, ele fiind constatate cu exactitate de către partea acuzării și reținute de către Serviciul Fiscal de Stat în decizia nr. 73 din 16.06.2017 și decizia nr. 76 din 16.06.2017.

În același context, jurisprudența CEDO, cauza Ernst c.Belgiei (15 iulie 2003) unde Curtea a statuat că, atunci când victima unei infracțiuni se constituie parte civilă în procesul penal, aceasta semnifică introducerea unei cereri în despăgubiri, chiar dacă ea nu a cerut, în mod expres, repararea prejudiciului suferit.

Prin urmare, prin dobândirea calității de parte civilă în procesul penal, se are în vedere nu numai condamnarea penală a autorului infracțiunii, ci și repararea pecuniară a prejudiciului pe care l-a suferit.

15. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar nominalizat pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul Penal concluzionează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

În sensul vizat și în raport cu circumstanțele invocate în recursul ordinar, în care nici nu sunt invocate eventuale erori de drept concrete și clar definite (*pct. 14. din decizie*), se atestă că împrejurările menționate în partea descriptivă a hotărârii atacate, inclusiv cele reproduse în *pct. 13.* din prezenta decizie, relevă în mod concludent că instanța de apel, legal și întemeiat a constatat și apreciat circumstanțele de fapt și de drept ale cauzei în latura civilă, în strictă conformitate cu prevederile normelor de procedură penală și prescripțiilor de drept material, privind mărimea prejudiciului cauzat și admiterea parțială a acțiunii civile în partea privind despăgubirile materiale în strictă conformitate cu prevederile normelor de procedură penală și prescripțiilor de drept material, just și argumentat a ținut cont de prevederile art. 219 alin. (4), 220 alin. (3), 225 alin. (3), 387 alin.(1) și (3) Cod de procedură penală. Hotărârea privind acțiunea civilă se adoptă în conformitate cu normele dreptului civil. Odată cu soluționarea cauzei penale, judecătorul este obligat să soluționeze acțiunea civilă. O dată cu sentința de condamnare, instanța de judecată, apreciind dacă sunt dovedite temeiurile și mărimea pagubei cerute de partea civilă, admite acțiunea civilă, în tot sau în parte, ori o respinge. În cazuri excepționale când, pentru a stabili exact suma despăgubirilor cuvenite părții civile, ar trebui amânată judecarea cauzei, instanța poate să admită, în principiu, acțiunea civilă, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor cuvenite să hotărască instanța civilă. *La determinarea despăgubirii, instanța de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare și, pe de altă parte, ia în cont particularitățile cazului.*

Prin urmare, instanța de apel just și întemeiat s-a pronunțat asupra încasării sumei de la SRL „Cereale Comerț” SC de 749.374,02 lei și de la SRL „Cerealeun-Com” SC de 1.359.814 lei, în funcție de caracterul și gravitatea infracțiunii, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul material cauzat, respectând proporționalitatea comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare și ținând cont de particularitățile cazului, de mărimea prejudiciului material constatat a fi cauzat bugetului public național prin infracțiunea comisă, mărimea prejudiciului, fiind indicată expres în actul de învinuire ale inculpaților, cât și în partea constatatoare a sentinței judecătorești privind descrierea faptei criminale ca fiind dovedită a fi comisă de către inculpați.

Conform art. 24 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii.

Pe lângă aceasta, recursul declarat, potrivit argumentelor invocate și reproduse în *pct. 14.* din prezenta decizie, este întemeiat doar pe critica modului în care instanța de apel a apreciat probele și circumstanțele cauzei în latura civilă.

Însă, pornind de la relevanțele art. 27, 101, 414 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală, judecătorul apreciază probele în conformitate cu propria sa convingere, formată în urma cercetării tuturor probelor administrate. Instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel, și poate da o nouă apreciere probelor din dosar.

Astfel, activitatea instanței de apel privind doar aprecierea sau reaprecierea probelor și circumstanțelor cauzei în latura civilă în alt sens decât cel pe care îl propune recurentul este o competență și prerogativă legală a acestei instanțe, care nu constituie un temei de drept separat din numărul celor incluse în art. 427 Cod de procedură penală și, astfel, invocarea acestei chestiuni în recursul ordinar, la fel, este lipsită de orice temei legal.

Mai mult, motivele invocate în recursul nominalizat au constituit deja obiect de examinare în instanța de apel, fiind oferite răspunsuri argumentate în acest sens (*pct. 4. – 5. din decizie*), iar o altă opinie asupra probelor și circumstanțelor cauzei care au fost puse la baza sentinței de condamnare, conform jurisprudenței CtEDO, nu poate servi temei pentru reexaminarea cauzei (*hotărârea din 16 ianuarie 2007, pct. 20, cazul Bujnița c. Moldovei*).

În acest sens, Colegiul penal reiterează că, argumentul recurentului precum că, sumele datorate de către inculpați au fost stabilite și indicate expres în deciziile SFS adoptate cu nr. 73 din 16.06.2017 și cu nr. 76 din 16.06.2017, a fost combătut prin faptul că acestea sunt întocmite în urma formulării de către procuror a învinuirii inculpaților și în quantum care excedă valoarea acuzației aduse inculpaților și recunoscute de către acestea în cadrul procedurii de judecare a cauzei penale în conformitate cu art. 364¹ Cod de procedură penală, iar prin urmare acestea decizii a SFS nu au relevanță cu faptele criminale imputate inculpaților și pot fi executorii în afara procesului penal.

La fel a fost combătut și argumentul recurentului SFS referitor la pretinsă greșită aplicare a prevederilor art. 1414 Cod civil (în redacția legii la data faptei criminale și înaintării acțiunii civile), ori materialele cauzei penale atestă cert faptul că Serviciul Fiscal de Stat, considerând că toți inculpați sun debitori solidari, a formulat în prezentul proces penal acțiunea civilă îndreptată doar împotriva inculpaților persoanelor juridice, iar în astfel de circumstanțe, Serviciul Fiscal de Stat în calitate de creditor a făcut uz de dreptul său prevăzut de art. 533 Cod civil (în redacția legii în vigoare la data faptei criminale și înaintării acțiunii civile), în conformitate cu care, *creditorul poate pretinde executarea obligației, la latitudinea sa, de la oricare din debitori, în parte sau în întregime. Până la executarea întregii prestații, rămân obligați toți debitorii.*

Împrejurările enunțate denotă în mod concludent că instanța de apel nu a comis erori de drept în raport cu motivele invocate de recurent, că hotărârea atacată cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și că recursul ordinar este vădit neîntemeiat.

Conform art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs decide inadmisibilitatea recursului înaintat în cazul în care se constată că acesta este vădit neîntemeiat.

Prin urmare, odată ce este vădit neîntemeiat, recursul urmează a fi declarat inadmisibil.

16. În conformitate cu art. 431 alin. (1), 432 alin. (1), (2) pct. 4), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul Penal,

DECIDE :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de Serviciul Fiscal de Stat împotriva deciziei din 14 septembrie 2022 a Colegiului penal al Curții de Apel Bălți, în privința inculpaților ***Gorbatîh Lilian XXXX, Bulbaș Anatolie XXXX, Bulbaș Daniel XXXX, SRL „Cereale Comerț” SC, SRL „Cerealeun-Com” SC***, pe motiv că este vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 06 iulie 2023.

Președinte

Sergiu Daguța

Judecători

Ghenadie Eremciuc

Mariana Pitic

